

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Bil Gwahardd Rasio Milgwn (CYMRU)

Memorandwm Esboniadol
yn ymgorffori'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol
a'r Nodiadau Esboniadol

Medi 2025

Bil Gwahardd Rasio Milgwn (CYMRU)

Memorandwm Bil Gwahardd Rasio Milgwn (CYMRU)

Paratowyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan Swyddfa'r Prif Filfeddyg, Llywodraeth Cymru ac fe'i gosodir gerbron Senedd Cymru.

Datganiad yr Aelod

Yn fy marn i, byddai darpariaethau'r Bil Gwahardd Rasio Milgwn (Cymru), a gyflwynir gennyf ar 29 Medi 2025, o fewn cymhwysedd deddfwriaethol Senedd Cymru.

Huw Irranca-Davies AS

Dirprwy Brif Weinidog ac Ysgrifennydd y Cabinet dros Newid Hinsawdd a Materion Gwledig
Yr Aelod o'r Senedd sy'n gyfrifol am y Bil

29 Medi 2025

Cynnwys

RHAN 1 – MEMORANDWM ESBONIADOL	3
1. Disgrifiad	3
2. Cymhwysedd Deddfwriaethol	4
3. Diben ac effaith fwriedig y ddeddfwriaeth	5
4. Ymgynghoriad	15
5. Pŵer i wneud is-ddeddfwriaeth	20
RHAN 2 – ASESIAD EFFAITH RHEOLEIDDIOL	22
6. Crynodeb o'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol (RIA)	22
7. Opsiynau	30
8. Opsiynau, costau a manteision	34
9. Asesiadau Effaith	46
10. Adolygiad ôl-weithredu	49
Atodiad 1: Nodiadau Esboniadol	50
Atodiad 2: Mynegai o ofynion y Rheolau Sefydlog	54

RHAN 1 – MEMORANDWM ESBONIADOL

1. Disgrifiad

Mae Bil Gwahardd Rasio Milgwn (Cymru) yn ei gwneud yn drosedd i weithredu stadiwm neu leoliad tebyg yng Nghymru a'i ddefnyddio, neu ganiatáu iddo gael ei ddefnyddio, ar gyfer rasio milgwn. Mae'r Bil hefyd yn ei gwneud yn drosedd i fod yn rhan o drefnu rasio milgwn yng Nghymru. Diffinnir "rasio milgwn" fel gosod milgwn i redeg o amgylch trac ar drywydd atyniad sy'n cael ei reoli'n fecanyddol, ac mae'n cynnwys amseru neu hyfforddi milgi wrth iddo redeg o amgylch trac.

2. Cymhwysedd Deddfwriaethol

Mae gan Senedd Cymru ("y Senedd") y cymhwysedd deddfwriaethol i wneud y darpariaethau ym Mil Gwahardd Rasio Milgwn (Cymru) ("y Bil") yn unol â Rhan 4 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 ("Deddf 2006") fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Cymru 2017.

3. Diben ac effaith fwriedig y ddeddfwriaeth

Cyflwyniad

3.1. Amcan y polisi yw gwahardd rasio milgwn yng Nghymru

Cyd-destun

- 3.2. Mae gan bobl farn gref am rasio milgwn ac mae llawer o ddiddordeb cyhoeddus a gwleidyddol yn y pwnc.
- 3.3. Mae poblogrwydd rasio milgwn wedi dirywio yn ystod y blynyddoedd diwethaf yn sgil agweddau cymdeithasol yn newid a phryderon cynyddol am les anifeiliaid.
- 3.4. Bwrdd Milgwn Prydain Fawr¹ (GBGB) yw'r corff sy'n gyfrifol am lywodraethiant, rheoleiddio, a rheoli trwyddedau GBGB ar gyfer rasio milgwn yng Nghymru, Lloegr a'r Alban. Yn 2025, deallir bod 19 trac milgwn sydd wedi'u trwyddedu gan GBGB² ledled y DU. Mae un o'r traciau hyn yng Nghymru.
- 3.5. Stadiwm Milgwn Valley³ yn Ystrad Mynach yw'r unig drac rasio milgwn sydd ar ôl yng Nghymru. Fe'i hagorwyd ym 1976, ac roedd yn gweithredu'n annibynnol tan fis Awst 2023, pan gafodd ei drwyddedu gan y GBGB, gyda'i ras gyntaf o dan drwydded GBGB yn cael ei chynnal ym mis Tachwedd 2023.
- 3.6. Rydym ar ddeall bod 10 hyfforddwr milgwn wedi'u lleoli yng Nghymru ar hyn o bryd sydd wedi'u trwyddedu gyda'r GBGB⁴. Mae'r hyfforddwyr hyn yn rasio eu milgwn yn Valley yn bennaf. Mae cyfanswm o 12 hyfforddwr, dau ohonynt wedi'u lleoli y tu allan i Gymru, yn gysylltiedig â'r stadiwm, gyda thua 265 o filgwn yn gymwys i rasio yn Valley.

Galwadau am waharddiad

- 3.7. Cyn i Valley gael trwydded GBGB ac oherwydd pryderon canfyddedig am safonau ar y trac annibynnol ar y pryd, lansiodd Hope Rescue y prosiect Amazing Greys yn 2018⁵. Nod y fenter oedd gwella amodau drwy gynnig lleoedd mewn canolfannau achub i filgwn a ildwyd a sicrhau bod y rhai a anafwyd wrth rasio yn cael gofal milfeddygol ar unwaith. Dywedwyd bod dros 200 o filgwn wedi'u cymryd i'w gofal, a dywedwyd bod 40 ohonynt wedi'u hanafu. Yn dilyn y cyhoeddiad am fwriad Valley i ddod yn drac GBGB trwyddedig, a allai arwain at gynydd yn nifer y rasys, cyflwynodd Hope Rescue ddeiseb ym mis Medi 2021 yn galw am wahardd rasio milgwn yng Nghymru i Bwyllgor Deisebau'r Senedd⁶.

¹ [Greyhound Board of Great Britain | GBGB](#)

² [Tracks | Greyhound Board of Great Britain](#)

³ [Greyhounds | Valley Greyhounds | Wales](#)

⁴ [GBGB Trainer list | Greyhound Board of Great Britain](#)

⁵ [Greyhound racing to be banned in Wales | Hope Rescue](#)

⁶ [Y Pwyllgor Deisebau](#)

- 3.8. Yn 2022, adolygodd Pwyllgor Deisebau'r Senedd y ddeiseb *Gwahardd rasio milgwn yng Nghymru* a lofnodwyd gan 35,101 o bobl. Cafodd yr adroddiad a ddeilliodd o'r gwaith hwn, *Y Troad Terfynol?*⁷, ei ddadlau yng Nghyfarfod Llawn y Senedd ar 8 Mawrth 2023. Tynnodd sylw at bryderon lles a godwyd gan elusennau anifeiliaid a'r diwydiant, ac argymhellodd waharddiad graddol, ochr yn ochr â chymau ehangach i wella lles milgwn. Roedd yr adroddiad yn argymhell bod angen ystyried lles ar hyd oes gyfan cŵn, cyn, yn ystod ac ar ôl rasio, ac roedd yn cynnwys argymhellion ychwanegol, fel trwyddedu, i Lywodraeth Cymru eu hystyried.
- 3.9. Cafodd gwrthddeiseb⁸ sy'n cefnogi parhad rasio milgwn yng Nghymru ei llofnodi gan 10,601 o bobl cyn iddi gau ar 22 Awst 2023. Roedd y gwrthddeiseb yn cwestiynu'r wybodaeth a ddefnyddiwyd i greu'r ddeiseb *Gwahardd rasio milgwn yng Nghymru* ac yn codi pryderon am effaith bosibl gwaharddiad ar Valley. Ni chafodd yr wrthddeiseb hon ei chyflwyno i'w dadlau yn y Senedd.
- 3.10. Amlinellodd adroddiad y Pwyllgor Deisebau, *Y Troad Terfynol?*, bum argymhelliad i Lywodraeth Cymru ynglŷn â rasio milgwn:
- **Argymhelliad 1** - Mae Llywodraeth Cymru eisoes wedi ymrwymo i ystyried trwyddedu rasio milgwn fel rhan o'i Chynllun Lles Anifeiliaid. Byddem yn annog blaenoriaethu'r gwaith hwnnw.
 - **Argymhelliad 2** - Mae mwyafrif Aelodau'r Pwyllgor yn credu y dylai camau gweithredu Llywodraeth Cymru gynnwys gwaharddiad graddol ar rasio milgwn yng Nghymru.
 - **Argymhelliad 3** - Gall gyrfa rasio milgwn fod yn rhan fer o'i fywyd. Ni ddylai camau gweithredu Llywodraeth Cymru i wella lles anifeiliaid gael eu cyfyngu i waharddiad ar rasio – fel strategaeth y diwydiant ei hun, dylai ystyried oes gyfan cŵn, a'r amodau y cânt eu cadw ynddynt cyn ac ar ôl eu gyrfaedd rasio. Byddai hyn yn cynnwys cyflwr cŵn yn teithio drwy Gymru ar eu ffordd i rasys.
 - **Argymhelliad 4** - Dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod unrhyw newidiadau yn destun ymgynghoriad eang, a bod cyngor ar gael i'r rhai sy'n gweithio yn y diwydiant ar sut i gydymffurfio ag unrhyw reolau neu reoliadau newydd.
 - **Argymhelliad 5** - Wrth ystyried gwaharddiad ar rasio milgwn, dylai Llywodraeth Cymru hefyd edrych ar chwaraeon eraill lle mae anifeiliaid yn cystadlu.
- 3.11. Cafodd dau gwestiwn penodol eu cynnwys yn yr ymgynghoriad *Trwyddedu Sefydliadau Lles, Gweithgareddau ac Arddangosfeydd Anifeiliaid*⁹ a drafodir ym Mhennod 4.

⁷ [Y Troad Terfynol?](#)

⁸ [Gwrthddeiseb](#)

⁹ [Trwyddedu sefydliadau lles, gweithgareddau ac arddangosfeydd anifeiliaid | LLYW.CYMRU](#)

- 3.12. Mae rasio milgwn wedi bod yn bwnc o ddiddordeb i Aelodau o'r Senedd gyda chefnogaeth drawsbleidiol ers sawl blwyddyn. Trafodwyd rasio milgwn yn fwyaf diweddar yn y Senedd¹⁰ ar 12 Chwefror 2025.
- 3.13. Mae data a gyhoeddwyd gan y GBGB¹¹ ym mis Mehefin 2025 yn darparu data hyd at ac yn cynnwys 2024. Mae'n dangos, o blith 355,682 o rasus cŵn yn 2024, i lawr o 364,981 yn 2023, cofnodwyd 3,809 o anafiadau, i lawr o 4,238, a 123 o farwolaethau cysylltiedig â rasio trac, i fyny o 109 yn 2023.
- 3.14. Fe wnaeth ffigurau 2024 ymgorffori Valley am y tro cyntaf, wedi iddo ddod o dan fantell y GBGB ddiwedd 2023. Ychydig iawn o ddata sydd gennym ar Valley; er bod ei ddata bellach wedi'i gynnwys yn yr ystadegau Pa gyhoeddwyd yn ddiweddar ar gyfer Prydain, nid oes modd adnabod ei ddata ac nid yw'n cael ei adrodd ar wahân.
- 3.15. Nid oes unrhyw arwydd bod cyfraddau anafiadau neu farwolaethau yn Valley yn wahanol iawn i'r duedd hon, gan ei fod yn cadw at yr un safonau GBGB â thraciau trwyddedig eraill.
- 3.16. Nodwyd bod trwyddedu Valley o dan y GBGB¹² wedi gwella goruchwyliaeth lles drwy safonau ac amodau'r GBGB, gan gynnwys goruchwyliaeth filfeddygol. Nodir hefyd fod Valley wedi buddsoddi mewn uwchraddio'r trac a'i gyfleusterau¹³. Bu cynnydd hefyd yn nifer y cyfarfodydd rasio a chontract cyfryngau masnachol¹⁴ ers i Valley gael ei drwyddedu gan y GBGB. Mae Valley bellach yn cynnal tri chyfarfod rasio yr wythnos¹⁵, gyda thua 11 i 12 ras ym mhob digwyddiad a hyd at chwe milgi ym mhob ras, i fyny o un cyfarfod yr wythnos yn ystod ei amser fel trac annibynnol.

¹⁰ [Cyfarfod Llawn 12/02/2025 - Senedd Cymru](#)

¹¹ [Injury and Retirement Data | Greyhound Board of Great Britain](#)

¹² [Greyhound Racing Regulator Welcomes Clear Show of Support for Licensing in Wales | Greyhound Board of Great Britain](#)

¹³ [Open Letter: Licensed Greyhound Racing in Wales](#)

¹⁴ [News - Valley Greyhounds](#)

¹⁵ [RACING | Harlow Greyhounds](#)

Deddfwriaeth bresennol

3.17. Nid oes unrhyw ddeddfwriaeth benodol ar gyfer lles milgwn yng Nghymru ar hyn o bryd. Fodd bynnag, fel gyda phob anifail, mae eu lles yn dod o dan gwmpas y ddeddfwriaeth ehangach ganlynol:

- Mae **Deddf Lles Anifeiliaid 2006**¹⁶ yn ei gwneud yn drosedd i unrhyw berson sy'n gyfrifol am anifail fethu â darparu ar gyfer anghenion lles ei anifeiliaid. O dan adran 9 o Ddeddf 2006, mae gan berson sy'n gyfrifol am anifail ddyletswydd i ddarparu ar gyfer anghenion yr anifail hwnnw, sy'n cynnwys: ei angen am amgylchedd addas; ei angen am ddeiet cytbwys; ei angen i allu arddangos patrymau ymddygiad arferol; unrhyw angen sydd ganddo i fyw gydag anifeiliaid eraill, neu ar wahân iddynt; ei angen i gael ei amddiffyn rhag poen, dioddefaint, anaf neu afiechyd. Mae Deddf 2006 hefyd yn ei gwneud yn drosedd i achosi unrhyw boen neu ddioddefaint diangen i anifail.
- Mae **Gorchymyn Lles Anifeiliaid (Cludo) (Cymru) 2007**¹⁷ (a wnaed o dan Ddeddf Iechyd Anifeiliaid 1981) yn ei gwneud yn drosedd i gludo unrhyw anifail mewn ffordd sy'n achosi, neu'n debygol o achosi, anaf neu ddioddefaint diangen i'r anifail hwnnw.
- **Rheoliadau Microsglodynnu Cŵn (Cymru) 2015**¹⁸ sy'n gosod dyletswydd ar bob ceidwad ci yng Nghymru i ficrosglodynnu ei gi.
- **Rheoliadau Lles Anifeiliaid (Bridio Cŵn) (Cymru) 2014**¹⁹ sy'n darparu ar gyfer trwyddedu personau sy'n bridio cŵn yng Nghymru.

3.18. Yn Lloegr, nod Rheoliadau Lles Milgwn Rasio 2010²⁰ yw sicrhau safonau lles cyson, ond nid oes unrhyw reoliadau tebyg yng Nghymru. Cyflwynwyd Rheoliadau Lles Milgwn Rasio 2010 yn Lloegr i sicrhau safonau lles gofynnol ym mhob trac rasio milgwn nad ydynt wedi'u trwyddedu gan y GBGB. O dan y rheoliadau, mae awdurdodau lleol yn gyfrifol am drwyddedu'r traciau annibynnol hyn a gorfodi safonau sy'n gysylltiedig â gofal milfeddygol, llety cŵn, microsglodynnu a chadw cofnodion. Mae'r GBGB yn cael ei gydnabod o fewn y rheoliadau fel corff rheoleiddio dibynadwy, felly mae traciau o dan ei awdurdodaeth wedi'u heithrio rhag cael eu trwyddedu ar wahân o dan y rheolau hyn. Nod y rheoliadau yw sicrhau bod pob trac rasio milgwn yn Lloegr, p'un a yw'n cael ei drwyddedu gan y GBGB ai peidio, yn destun goruchwyliaeth lles briodol.

¹⁶ [Deddf Lles Anifeiliaid 2006](#)

¹⁷ [Gorchymyn Lles Anifeiliaid \(Cludo\) \(Cymru\) 2007](#)

¹⁸ [Rheoliadau Microsglodynnu Cŵn \(Cymru\) 2015](#)

¹⁹ [Rheoliadau Lles Anifeiliaid \(Bridio Cŵn\) \(Cymru\) 2014](#)

²⁰ [Rheoliadau Lles Milgwn Rasio 2010](#)

- 3.19. Daeth Adolygiad Ôl-weithredu Defra o *Reoliadau Lles Milgwn Rasio 2010*²¹ i'r casgliad bod y rheoliadau'n effeithiol i raddau helaeth wrth gyflawni eu nodau craidd, yn enwedig drwy godi safonau lles ar draciau rasio milgwn annibynnol a gwella'r gallu i olrhain milgwn yn ystod eu gyrfaedd rasio. Cadarnhaodd yr adolygiad fod y rheoliadau wedi llwyddo i ddod â thraciau annibynnol i fyny i safon ofynnol sy'n debyg i'r rhai a reoleiddir gan y GBGB, sy'n cael ei gydnabod yn y rheoliadau fel corff dibynadwy, felly nid oes angen trwydded awdurdod lleol os yw'r trac yn cael ei drwyddedu gan y GBGB. Nododd yr adolygiad gyfyngiadau hefyd, gan nodi mai dim ond i les ar y trac yr oedd y rheoliadau'n berthnasol ac nad oeddent yn ymestyn i ofal mewn llety cŵn, gofal wrth fridio, gofal wrth gludo na gofal ar ôl rasio. Cododd rhanddeiliaid bryderon am y diffyg tryloywder mewn data anafiadau ac ymddeol ac effaith gyfyngedig y rheoliadau ar draciau'r GBGB, lle roedd safonau tebyg eisoes ar waith.
- 3.20. Mae'r Prohibition of Greyhound Racing (Scotland) Bill²² yn Fil Aelod a gyflwynwyd gan Mark Ruskell MSP, Plaid Werdd yr Alban, gyda'r nod o wahardd rasio milgwn yn yr Alban. Mae'r Bil, fel y'i cynigiwyd, yn ceisio ei gwneud yn drosedd i ganiatáu i filgwn rasio ar draciau rasio, gan nodi pryderon difrifol o safbwynt lles anifeiliaid. Mae'r rhain yn cynnwys cyfraddau anafiadau a marwolaethau uchel, amodau byw gwael ac ewthanasia milgwn yr ystyrir nad ydynt yn ddigon da i rasio.
- 3.21. Cyflwynwyd y cynnig drafft ar 7 Chwefror 2024, a chafwyd ymgynghoriad cyhoeddus a ddaeth i ben ar 1 Mai 2024. Cafwyd 790 o ymatebion i'r ymgynghoriad, gyda chefnogaeth gref i'r gwaharddiad ymhlith y cyhoedd. Cyflwynwyd y cynnig terfynol ar 26 Mehefin 2024, a chyflwynwyd y Greyhound Racing (Offences) (Scotland) Bill yn ffurfiol i Senedd yr Alban ym mis Ebrill 2025. Pe bai'n cael ei basio, byddai'r Alban yn dilyn Cymru i ddeddfu i ddirwyn rasio milgwn i ben, gan adael Lloegr fel yr unig wlad ym Mhrydain heb waharddiad.

Y darlun cenedlaethol a rhyngwladol

- 3.22. Comisiynodd Llywodraeth yr Alban adroddiad²³ a gyhoeddwyd ar 9 Mawrth 2023 ar les milgwn a ddefnyddir ar gyfer rasio mewn ymateb i bryderon a godwyd gan y cyhoedd a sefydliadau lles anifeiliaid. Yn benodol, gofynnodd Rural Affairs, Islands and Natural Environment²⁴ (RAINE) Committee Senedd yr Alban i'r Scottish Animal Welfare Commission (SAWC)²⁵ ymchwilio i les milgwn rasio.
- 3.23. Cafodd y cais hwn ei sbarduno'n rhannol gan ddeiseb gyhoeddus a lofnodwyd gan 29,686 o bobl yn galw am roi terfyn ar rasio milgwn yn yr Alban²⁶. Nod yr adroddiad oedd mynd i'r afael â phryderon drwy werthuso amodau lles milgwn

²¹ [Welfare of racing greyhounds: post implementation review of the 2010 Welfare of Racing Greyhounds Regulations - GOV.UK](#)

²² [Proposed Prohibition of Greyhound Racing Scotland Bill | Scottish Parliament Website](#)

²³ [Welfare of greyhounds used for racing: report - The Scottish Government](#)

²⁴ [Session 6 Rural Affairs and Islands Committee | Scottish Parliament Website](#)

²⁵ [Scottish Animal Welfare Commission - gov.scot](#)

²⁶ [End greyhound racing In Scotland - Petitions](#)

gydol eu hoes, o'u geni i'w hymddeoliad, a darparu argymhellion ar gyfer gwella'r ffordd y maent yn cael eu trin.

3.24. Roedd adroddiad SAWC 2023 yn cynnig asesiad moesegol a gwyddonol trylwyr o les milgwn a ddefnyddir ar gyfer rasio yn yr Alban²⁷. Daethant i'r casgliad y byddai lles milgwn yn debygol o fod yn well pe na baent yn cael eu defnyddio i rasio. Roedd yr adroddiad yn nodi risgiau difrifol, fel anafiadau ar draciau siâp hirgrwn sy'n nodweddiadol yn y DU, ac yn tynnu sylw at amharoddrwydd y diwydiant i weithredu'r diwygiadau sylweddol sydd eu hangen i fynd i'r afael â'r materion hyn. Er iddo gael ei gomisiynu gan Lywodraeth yr Alban, mae'r adroddiad yn rhoi darlun gwerthfawr i Gymru o faterion ehangach ar gyfer milgwn sy'n cael eu defnyddio i rasio.

3.25. Yn fyd-eang, mae'r diwydiant rasio milgwn yn wynebu mwy o graffu, gyda Seland Newydd a sawl un o daleithiau Awstralia yn adolygu'r arfer neu'n ei ddileu yn raddol oherwydd pryderon lles parhaus. Mae tystiolaeth ryngwladol²⁸ yn tynnu sylw yn gyson at faterion penodol i'r brîd, gan gynnwys cyfraddau anafiadau uchel, canlyniadau gwael ar ôl rasio a risgiau lles systemig sy'n gysylltiedig â natur fasnachol y gamp.

3.26. Ym mis Ebrill 2021, comisiynodd Llywodraeth Seland Newydd adolygiad o les a diogelwch anifeiliaid yn y diwydiant rasio milgwn gan Syr Bruce Robertson (adolygiad Robertson)²⁹. Ar 10 Rhagfyr 2024, cyhoeddodd Gweinidog Rasio Seland Newydd³⁰ gynlluniau'r Llywodraeth i gau'r diwydiant rasio milgwn yn Seland Newydd, gyda'r bwriad o ddirwyn y rasio i ben ar 31 Gorffennaf 2026. Cyhoeddwyd hefyd y bwriad i ffurfio Pwyllgor Cyngori Gweinidogol i oruchwylio'r cau a chylch gorchwyl y pwyllgor hwnnw.

3.27. Yn 2024, cyflwynodd Llywodraeth Seland Newydd y Racing Industry (Unlawful Destruction of Specified Greyhounds) Amendment Act 2024³¹, sy'n diwygio'r Racing Industry Act 2020³², i wahardd difa (drwy unrhyw ddull) filgwn sydd wedi'u cofrestru gyda'r New Zealand Greyhound Racing Association Incorporated (GRNZ), oni bai bod y difa'n cael ei wneud gan filfeddyg am reswm a bennir ym mholisi ewthanasia milgwn GRNZ neu gan berson sy'n gweithredu o dan awdurdod unrhyw ddeddfwriaeth arall. Nod y Bil yw atal ewthanasia diangen neu anghyfreithlon milgwn rasio cyn y gwaharddiad disgwylidig yn Seland Newydd.

²⁷ [Ethical Analysis and Critical Issues - Welfare of greyhounds used for racing: report - gov.scot](#)

²⁸ [Racing Policy - dia.govt.nz](#)

²⁹ [Review into Greyhound Racing in New Zealand 2021 0.pdf](#)

³⁰ [Government announces future of greyhound racing in New Zealand | Beehive.govt.nz](#)

³¹ [Racing Industry \(Unlawful Destruction of Specified Greyhounds\) Amendment Bill 109-1 \(2024\), Government Bill – New Zealand Legislation](#)

³² [Racing Industry Act 2020 No 28 \(as at 28 June 2025\), Public Act – New Zealand Legislation](#)

- 3.28. The Animal Welfare (Prohibition of Greyhound and Other Sighthound Racing) Amendment Bill (Draft for Consultation)³³. Mae'r Bil Aelod drafft hwn yn cynnig gwaharddiad llwyr ar rasio milgwn a chŵn eraill sy'n hela â'u llygaid yn Seland Newydd drwy ddiwygio'r Animal Welfare Act 1999³⁴. Mae'n cyflwyno adran newydd (31A) a fyddai'n ei gwneud yn drosedd i fod yn berchen ar filgwn neu gŵn eraill sy'n hela â'u llygaid, eu hyfforddi, eu bridio, eu rasio neu hyrwyddo rasio'r cŵn hyn. Mae'r bil wedi'i seilio ar bryderon am anafiadau a marwolaethau parhaus yn y diwydiant ac mae'n dadlau bod rasio o'r fath yn anghyson â chydabyddiaeth o rwymedigaethau ymdeimlad a lles anifeiliaid o dan gyfraith Seland Newydd. Adeg y cyhoeddiad hwn, mae'r bil yn y cam ymgynghori ac nid yw wedi'i gyflwyno eto.
- 3.29. Yn Awstralia, mae rasio milgwn yn dal i fod yn gyfreithlon ym mhob talaith a thiriogaeth ac eithrio Tiriogaeth Prifddinas Awstralia (ACT), a waharddodd y gamp yn 2018 oherwydd pryderon difrifol am les anifeiliaid. Yn nhalaith De Cymru Newydd (NSW), ar ôl cwblhau'r Special Commission of Inquiry into the Greyhound Racing Industry in NSW ym mis Mehefin 2016³⁵, cyhoeddodd Mike Baird, Pennaeth Llywodraeth Weithredol y dalaith, ar 7 Gorffennaf 2016 mai NSW fydd y dalaith gyntaf yn Awstralia i ddirwyn rasio milgwn i ben. Cafodd y penderfyniad hwn ei wrthdroi ychydig fisoedd yn ddiweddarach.
- 3.30. Yn 2017, cyflwynodd Prifysgol Technoleg Sydney (UTS) adroddiad i Greyhound Racing New South Wales (GRNSW) o'r enw *Identifying Optimum Greyhound Track Design for Greyhound Safety and Welfare*.³⁶ Mae'r adroddiad yn archwilio sut mae dyluniad trac yn effeithio ar ddiogelwch milgwn. Canfu bod troeon tynn ac arwynebau anwastad yn cynyddu'r risg o anafiadau a defnyddiodd astudiaethau biomecanyddol ac efelychiadau cyfrifiadurol i brofi cynlluniau trac mwy diogel. Yn seiliedig ar y canfyddiadau hyn, argymhellodd UTS welliannau fel creu llethrau mwy serth ar y troeon, trawsnewidiadau llyfnach a deunyddiau wedi'u huwchraddio i wella diogelwch. Helpodd y mewnwelediadau hyn i lywio Track Safety & Welfare Strategy 2024 GRNSW³⁷, sy'n cynnwys buddsoddiad o \$18.3 miliwn mewn traciau mwy diogel a chau'r rhai nad ydynt yn bodloni'r safonau newydd.
- 3.31. Mae tystiolaeth ryngwladol ynghylch rasio milgwn yn ein helpu i ddeall yn well ei oblygiadau lles ehangach. Mae'r corff hwn o ymchwil, sy'n deillio o wledydd sydd â diwydiannau rasio milgwn sefydledig, yn rhoi darlun o faterion megis diogelwch traciau, cyfraddau anafiadau, a chanlyniadau ar ôl rasio.

³³ [animal-welfare-prohibition-of-greyhound-and-other-sighthound-racing-amendment-bill.pdf](#)

³⁴ [Animal Welfare Act 1999 No 142 \(as at 05 April 2025\), Public Act Contents – New Zealand Legislation](#)

³⁵ [Report of the Special Commission of Inquiry into the Greyhound Racing Industry in New South Wales](#)

³⁶ [OPUS at UTS: Identifying optimal greyhound track design for greyhound safety and welfare-Phase II-Progress Report-1 January 2016 to 31 December 2017 - Open Publications of UTS Scholars](#)

³⁷ [GRNSW - GRNSW Announce New Track Safety & Welfare Strategy](#)

Sail Resymegol

- 3.32. Mae cefnogaeth sylweddol gan randdeiliaid a'r cyhoedd i wahardd rasio milgwn, wedi'i sbarduno gan bryderon am les anifeiliaid. Mae llawer yn credu bod angen dod â'r arfer i ben er mwyn amddiffyn milgwn rhag niwed, ecsbloetio a masnachu. Mae pryderon lles a godwyd gan randdeiliaid³⁸ yn cynnwys y gyfradd anafiadau a marwolaethau, ewthanasia, gorfridio a darpariaethau annigonol ar gyfer gofal ar ôl rasio ac ymddeol.
- 3.33. Y tu hwnt i'r materion lles, mae dadl foesol hefyd yn cael ei chyflwyno dros waharddiad, sy'n adlewyrchu gwerthoedd esblygol cymdeithas ynghylch trin anifeiliaid yn foesegol a'r ffaith bod y drwydded gymdeithasol ar gyfer diwydiannau yr ystyrir eu bod yn dibynnu ar ddioddefaint anifeiliaid ar gyfer adloniant yn dirywio. O ganlyniad i hyn, ystyrir ei bod yn fwyfwy anodd cyfiawnhau gwneud milgwn yn agored i niwed drwy rasio.
- 3.34. Fel yr amlinellir yng Nghynllun Lles Anifeiliaid Cymru 2021 i 2026³⁹, ein gweledigaeth yw i bob anifail gael bywyd da, lle mae ei anghenion corfforol ac emosiynol yn cael eu diwallu a lle mae'n cael ei amddiffyn rhag niwed. Mae'r ddeddfwriaeth arfaethedig i wahardd rasio milgwn yng Nghymru yn adlewyrchu'r ymrwymiad hwn. Yn dilyn ymgynghoriad cyhoeddus, lle roedd bron i ddwy ran o dair o'r ymatebwyr yn cefnogi gwaharddiad graddol, ac mewn ymateb i ddeiseb a lofnodwyd gan dros 35,000 o bobl, rydym yn cymryd camau pendant i ddiogelu lles milgwn rasio.
- 3.35. Mae'r symudiad hwn i wahardd yn cyd-fynd â'n strategaeth ehangach i gyflwyno model cenedlaethol ar gyfer rheoleiddio sefydliadau a gweithgareddau lles anifeiliaid, gan sicrhau safonau cyson, cymesur a gorfodadwy ledled Cymru.
- 3.36. Bydd Grŵp Gweithredu yn helpu gyda'r trawsnewidiad, gan ein galluogi i gydweithio â rhanddeiliaid i sicrhau bod lles milgwn, buddiannau'r cymunedau yr effeithir arnynt ac uniondeb ein fframwaith lles anifeiliaid i gyd yn cael eu cynnal.

Bil Gwahardd Rasio Milgwn (Cymru)

- 3.37. Mae Bil Gwahardd Rasio Milgwn (Cymru) yn ei gwneud yn drosedd i berson sy'n weithredwr stadiwm neu leoliad tebyg yng Nghymru ei ddefnyddio, neu ganiatáu iddo gael ei ddefnyddio, ar gyfer rasio milgwn. Mae'r Bil hefyd yn ei gwneud yn drosedd i berson fod yn rhan o drefnu rasio milgwn yng Nghymru. Diffinnir "rasio milgwn" fel gosod milgwn i redeg o amgylch trac ar drywydd atyniad sy'n cael ei reoli'n fecanyddol, ac mae'n cynnwys amseru neu hyfforddi milgi wrth iddo redeg o amgylch trac.

³⁸ [Trwyddedu sefydliadau lles, gweithgareddau ac arddangosfeydd anifeiliaid | LLYW.CYMRU](#)

³⁹ [Cynllun Lles Anifeiliaid Cymru 2021 i 2026 | LLYW.CYMRU](#)

Gorfodi Bil Gwahardd Rasio Milgwn (Cymru)

- 3.38. Mae arolygwyr yn bersonau a benodir gan gyngor sir, cyngor bwrdeistref sirol neu Weinidogion Cymru. Bydd y Bil, pe bai'n dod yn gyfraith, yn cael ei orfodi gan Awdurdodau Lleol.
- 3.39. Mae'r Atodlen yn gwneud darpariaeth ynghylch penodi arolygwyr a'r pwerau gorfodi, gan gynnwys pwerau mynediad a chwilio. Mae terfynau'r pwerau hyn yn cael eu manylu yn yr Atodlen a'u crynhoi isod.
- 3.40. Mae'r Bil yn rhoi pwerau i arolygwyr fynd i mewn i eiddo, ond rhaid bod sail resymol dros amau bod trosedd yn cael ei chyflawni, wedi'i chyflawni neu ar fin cael ei chyflawni, neu y gellir dod o hyd i dystiolaeth o drosedd o'r fath. Ni chaiff arolygwyr fynd i mewn i eiddo a ddefnyddir fel annedd heb gydsyniad y meddiannydd neu'r person sy'n gyfrifol am yr eiddo neu warant sy'n eu hawdurdodi i wneud hynny, a ddyroddwyd gan ustus heddwch. Mae'r Bil wedi'i ddrafftio gan roi sylw priodol i hawliau dynol, ac mae'r Atodlen yn nodi'r amodau y mae'n rhaid eu bodloni cyn y gellir rhoi gwarant a chyfyngiadau gwarant.
- 3.41. Mae'r Bil yn rhoi pwerau i arolygwyr ymafael yn unrhyw eitem, ac eithrio ci, a ganfyddir yn yr eiddo ac y mae'r arolygydd yn credu'n rhesymol ei bod yn dystiolaeth bod trosedd wedi'i chyflawni o dan adran 1.
- 3.42. Caiff arolygwyr ddefnyddio grym rhesymol lle bo angen i arfer pŵer mynediad a gallant fynd âg unrhyw berson arall sydd eu hangen ac unrhyw offer a deunyddiau sy'n angenrheidiol gyda nhw i'w cynorthwyo yn eu dyletswyddau. Gallai'r rhai sy'n cynorthwyo gynnwys arbenigwyr, er enghraifft, milfeddyg.
- 3.43. Mae person sy'n euog o fethu â chydymffurfio â gofyniad a wnaed yn rhesymol gan arolygydd neu o rwystro arolygydd yn fwriadol pan fydd yr arolygydd yn cyflawni ei ddyletswyddau yn agored ar euogfarn ddiannod i ddirwy.
- 3.44. Dim ond gweithredwyr a threfnwyr fydd yn atebol am droseddau o dan y Bil. Ni fydd mynychwyr, cystadleuwyr nac unrhyw unigolion eraill sy'n bresennol yn ddarostyngedig i'r troseddau hyn.
- 3.45. Mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol (RIA) (Adran 6) yn cynnwys asesiad o effeithiau cyflwyno'r ddeddfwriaeth hon.

Y Grŵp Gweithredu

- 3.46. Rydym am sicrhau bod y milgwn, eu perchnogion a'r rhai sy'n ymwneud â'r diwydiant yn gallu dirwyn y gweithgarwch hwn i ben mewn ffordd resymol sydd wedi'i chynllunio. Mae hyn yn cynnwys diogelu lles y milgwn sydd yn y diwydiant ar hyn o bryd, a sicrhau cyn lleied o effaith â phosibl ar y gymuned a'r economi leol.

3.47. Cyhoeddwyd Grŵp Gweithredu ar 11 Gorffennaf⁴⁰, i lywio'r trawsnewidiad tuag at waharddiad arfaethedig. Bydd yn darparu cyngor ac arweiniad ymarferol i Weinidogion Cymru, wrth i swyddogion oruchwylio'r trawsnewidiad i ffwrdd o rasio milgwn. Bydd lles milgwn yn flaenoriaeth, ochr yn ochr â'r effeithiau ar y gymuned a'r economi leol.

3.48. Bydd y Grŵp Gweithredu yn gwneud y canlynol:

- Diogelu lles y milgwn rasio hynny sydd yn y diwydiant ar hyn o bryd ac wrth weithredu'r gwaharddiad
- Diogelu'r sector achub rhag y pwysau cynyddol a allai godi yn sgil y gwaharddiad
- Nodi'r arferion gorau ar gyfer y trawsnewidiad, drwy ystyried dulliau gweithredu cynigion a gwaharddiadau tebyg mewn gwledydd eraill
- Cynnig atebion ymarferol posibl i liniaru effeithiau cymdeithasol ac economaidd canlyniadau'r gwaharddiad ar rasio milgwn
- Cynorthwyo a chefnogi trawsnewidiad perchnogion a gweithwyr y diwydiant i ffwrdd o rasio milgwn

3.49. Mae'r Grŵp Gweithredu yn cynnwys unigolion sy'n cynrychioli sbectrwm eang o'r diwydiant, iechyd a lles anifeiliaid a sectorau cymdeithasol a chymunedol.

⁴⁰ [Datganiad Ysgrifenedig: Y grŵp gweithredu i lywio'r trawsnewidiad tuag at waharddiad ar rasio milgwn yng Nghymru \(11 Gorffennaf 2025\) | LLYW.CYMRU](#)

4. Ymgynghoriad

Rhesymau dros beidio ag ymgynghori ar y Bil drafft

- 4.1. Ni fu unrhyw ymgynghoriad ffurfiol ar y Bil drafft ei hun cyn ei gyflwyno. Fodd bynnag, mae'r polisi sy'n sail iddo wedi bod yn destun ymgynghoriad, fel yr amlinellir isod.

Cefndir

- 4.2. Lluniwyd Cynllun Lles Anifeiliaid Cymru 2021-2026 (AWPW)⁴¹ yn dilyn cyhoeddi'r Rhaglen Lywodraethu yn 2021. Fel rhan o AWPW, ymrwymodd Llywodraeth Cymru i adolygiad o'r ddeddfwriaeth bresennol sy'n berthnasol i weithgareddau sy'n ymwneud ag anifeiliaid, datblygu rhestr flaenoriaeth o reoliadau trwyddedu newydd arfaethedig a lansio ymgynghoriad cyhoeddus ar y blaenoriaethau hyn yn 2023.
- 4.3. Mae Lles Anifeiliaid yn flaenoriaeth i Lywodraeth Cymru, a'n huchelgais yw bod pob anifail yng Nghymru yn byw bywyd da. Mae AWPW 2021-2026 yn nodi sut y byddwn yn gweithredu'r ymrwymadau hyn.
- 4.4. Roedd yr ymgynghoriad hwn yn adeiladu ar alwad gynharach am dystiolaeth, a gynhaliwyd gydag Awdurdodau Lleol Cymru, ein Prosiect Gorfodi Awdurdodau Lleol a'n Rhwydweithiau Lles Anifeiliaid. Daeth yr alwad hon am dystiolaeth o hyd i fylchau mewn deddfwriaeth bresennol a lluniwyd rhestr o feysydd â blaenoriaeth y dylid ymgynghori ymhellach yn eu cylch. Gyda'i gilydd, roedd y rhain yn ffurfio cam cyntaf y gwaith o ddatblygu model cenedlaethol ar gyfer rheoleiddio lles anifeiliaid, sef un o ymrwymadau'r Rhaglen Lywodraethu.
- 4.5. Pennwyd pedair thema allweddol ar gyfer yr ymgynghoriad – sefydliadau lles anifeiliaid, gweithgareddau anifeiliaid, arddangosfeydd anifeiliaid a chŵn rasio. Lansiwyd yr ymgynghoriad cyhoeddus deuddeg wythnos ar gynigion i drwyddedu sefydliadau lles, gweithgareddau ac arddangosfeydd anifeiliaid⁴² ar 08 Rhagfyr 2023, a daeth i ben ar 01 Mawrth 2024.
- 4.6. Gofynnwyd i'r ymatebwyr i'r ymgynghoriad ystyried wyth cwestiwn. Yn eu trefn, roedd y cwestiynau hyn yn ymwneud â sefydliadau lles anifeiliaid (C1), gweithgareddau anifeiliaid (C2), arddangosfeydd anifeiliaid (C3), trwyddedu perchnogion/ceidwaid/hyfforddwyr cŵn rasio (C4), barn a thystiolaeth o blaid neu yn erbyn gwaharddiad graddol ar rasio milgwn (C5), a'r effaith ar y Gymraeg (C6 a C7). Roedd cwestiwn 8 yn gwestiwn testun rhydd a oedd yn cynnig cyfle i'r ymatebwyr ymhelaethu ar gwestiynau blaenorol neu rannu safbwyntiau eraill.

⁴¹ <https://www.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2021-11/cynllun-lles-anifeiliaid-cymru-2021-26-0.pdf>

⁴² [Trwyddedu sefydliadau lles, gweithgareddau ac arddangosfeydd anifeiliaid | LLYW.CYMRU](#)

- 4.7. Gofynnodd yr ymgynghoriad am farn ar gynigion i gyflwyno rheoliadau trwyddedu i weithgareddau, sefydliadau ac arddangosfeydd anifeiliaid. Roedd y gweithgareddau a oedd o fewn cwrmpas yr ymgynghoriad yn amrywio o ganolfannau achub, llochesi a chanolfannau adsefydlu i wasanaethau anifeiliaid anwes (yn cynnwys twtio, mynd â nhw am dro, gofal dydd a lletya) i wasanaethau ceffylau, sesiynau cwrdd rhwng pobl ac anifeiliaid (megis therapi anifeiliaid anwes), arddangosfeydd anifeiliaid a bod yn berchen ar gŵn rasio a'u hyfforddi a'u cadw.
- 4.8. Fel yr amlinellir ym Mhennod 3, yn 2022 adolygodd Pwyllgor Deisebau'r Senedd⁴³ y ddeiseb *Gwahardd rasio milgwn yng Nghymru* a lofnodwyd gan 35,101 o bobl. Cafodd yr adroddiad a ddeilliodd o'r adolygiad hwn, *Y Troad Terfynol?*⁴⁴, ei ddadlau yn y Cyfarfod Llawn ar 8 Mawrth 2023⁴⁵. Tynnodd sylw at bryderon lles a godwyd gan elusennau anifeiliaid a'r diwydiant, ac argymhellodd waharddiad graddol, ochr yn ochr â chymau ehangach i wella lles milgwn. Roedd yr adroddiad yn argymhell edrych ar les gydol oes gyfan cŵn, cyn, yn ystod ac ar ôl rasio, ac yn cynnwys argymhellion ychwanegol, fel trwyddedu, i Lywodraeth Cymru eu hystyried.
- 4.9. I gydnabod diddordeb mawr elusennau lles anifeiliaid sy'n ymgychu dros les milgwn rasio ac yn dilyn argymhellion adroddiad y Pwyllgor Deisebau, *Y Troad Terfynol?*, cafodd dau gwestiwn penodol eu cynnwys yn yr ymgynghoriad *Trwyddedu Sefydliadau Lles, Gweithgareddau ac Arddangosfeydd Anifeiliaid*.
- 4.10. Roedd y cwestiynau hyn yn ymdrin yn benodol â'r posibilrwydd o drwyddedu perchnogion, ceidwaid, bridwyr a hyfforddwyr milgwn, yn ogystal ag ystyried gwaharddiad graddol ar rasio milgwn. Cafwyd 1180 o ymatebion i'r ymgynghoriad, gyda 1032 yn ymwneud â thrwyddedu perchnogion, ceidwaid a hyfforddwyr milgwn.
- 4.11. Roedd cwestiwn 4 yn gofyn a ddylid trwyddedu perchnogion a/neu geidwaid neu hyfforddwyr cŵn rasio (yn cynnwys milgwn). Cafwyd 1032 o ymatebion i gwestiwn 4. Roedd 55.5% o'r ymatebwyr o blaid trwyddedu, roedd 40.6% o'r ymatebwyr yn erbyn trwyddedu ac roedd 3.9% o'r ymatebwyr yn ansicr.

⁴³ [Gwahardd rasio milgwn yng Nghymru - Deisebau](#)

⁴⁴ [Y Troad Terfynol?](#)

⁴⁵ [Agenda ar gyfer Cyfarfod Llawn ddydd Mercher 8 Mawrth 2023, 13.30](#)

- 4.12. Roedd y mwyafrif o'r ymatebwyr o blaid trwyddedu perchnogion a/neu geidwaid neu hyfforddwyr cŵn rasio (yn cynnwys milgwn) a dywedodd mwyafrif sylweddol o'r rhai nad oeddent o blaid nad oeddent yn gefnogol i'r diwydiant. Drwy'r holl ymatebion, mynegwyd cefnogaeth benodol i'r syniad y dylid trwyddedu perchnogion a/neu geidwaid a hyfforddwyr a oedd yn gysylltiedig â rasio milgwn masnachol. Ymhlith yr ymatebion hyn, roedd rhai o'r farn bod trefniant rheoleiddio o dan arweiniad y diwydiant yn ddigonol, tra dadleuodd eraill na allai unrhyw ffurf ar drwyddedu ddiogelu cŵn rasio'n ddigonol a bod angen diddymu'r arfer o rasio milgwn.
- 4.13. Y ddadl anorchfygol ymhlith y grŵp hwn oedd bod yn rhaid gwneud cymaint â phosibl i ddiogelu lles milgwn rasio yn awr, gyda'r bwriad o ddiddymu'r arfer yn y dyfodol.
- 4.14. Dywedodd yr ymatebwyr y byddai cyfundrefn drwyddedu gadarn yn rhywbeth i'w groesawu er mwyn sicrhau safonau lles uchel ar gyfer cŵn rasio drwy gydol eu hoes. Nid oedd nifer o'r ymatebwyr yn y grŵp hwn yn gwybod nad oedd trefniadau trwyddedu statudol ar waith a mynegwyd pryder ynglŷn â'r sefyllfa hon.
- 4.15. Roedd yr ymatebwyr yn teimlo nad oes digon o reoleiddio ar gyfer rasio milgwn yng Nghymru – rhywbeth a oedd, ym marn llawer o'r ymatebwyr, yn cyfrannu at wneud y cyhoedd yn fwy beirniadol o'r diwydiant. Mynegodd nifer o'r ymatebwyr awydd i ddeall yn llawn oblygiadau gwaharddiad posibl, gyda llawer yn ffafrio rhoi terfyn ar yr arfer yn raddol yn hytrach na gwaharddiad ar unwaith. Roedd barn ar y mater yn amrywio, ond codwyd sawl pryder lles allweddol yn gyson mewn perthynas â rasio milgwn masnachol, gan gynnwys:
- y cyfraddau anafiadau ac ewthanasia yn ystod rasys
 - gorfridio a cholledion
 - lletyau cŵn annigonol
 - hwsmonaeth a chludo
 - y broses ymddeol
 - diffyg rheoliadau statudol cyfredol ar gyfer y diwydiant.
- 4.16. Yn dilyn C4 uchod ar drwyddedu perchnogion, ceidwaid neu hyfforddwyr cŵn rasio, gofynnodd C5 am dystiolaeth i gyfiawnhau neu negyddu ystyried gwaharddiad graddol yn y dyfodol a gofynnodd i'r ymatebwyr ddewis yr hyn a oedd yn adlewyrchu'n briodol eu barn ar rasio milgwn. Cafwyd 1031 o ymatebion i C5. Roedd 64.7% o'r ymatebwyr o blaid gwaharddiad graddol, roedd 25.1% yn erbyn gwaharddiad graddol ac roedd 10.2% yn ansicr.

- 4.17. Roedd y mwyafrif o'r ymatebion i'r ymgynghoriad (64.7%) yn mynegi barn anffafriol tuag at rasio milgwn ac yn cefnogi gwaharddiad. Roedd hyn yn adlewyrchu teimlad cryf ymhlith yr ymatebwyr, gyda 25.1% yn erbyn gwaharddiad graddol, er bod 1.5% o'r rhain yn erbyn gwaharddiad graddol am eu bod yn cefnogi gwaharddiad ar unwaith. O'r grŵp sy'n cefnogi'r gwaharddiad, mynegwyd pryder cryf am les milgwn ar y trac a thu hwnt, ecsbloetio milgwn a'u canlyniadau gwael ar ôl eu gyrfa rasio. Nodwyd dadleuon moesol a moesegol ynghylch defnyddio cŵn ar gyfer chwaraeon hamdden a newid mewn agweddau cymdeithasol⁴⁶.
- 4.18. Ymhlith y rhai a oedd yn gwrthwynebu gwaharddiad graddol, roedd 25.1% yn erbyn a 10.2% yn ansicr. Dywedodd yr ymatebwyr y byddai cyflwyno gwaharddiad graddol ar rasio milgwn yn cael effaith economaidd a diwylliannol. Soniodd y sylwadau am yr effaith bosibl ar fywoliaeth, awgrymwyd y gallai gwaharddiad gael gwared ar weithgarwch sy'n bwysig yn ddiwylliannol, a soniwyd am y rhagfarn sy'n perthyn i ddemograffeg benodol a'r posibilrwydd y byddai bridiau rasio'n diflannu. Awgrymodd llawer o bobl yn y grŵp hwn y gallai trefniadau rheoleiddio a thrwyddedu pellach fynd i'r afael â phryderon lles canfyddedig, heb orfod cyflwyno gwaharddiad, gyda llawer yn tynnu sylw at drefniadau rheoleiddio presennol y GBGB.
- 4.19. Yn gyffredinol, mynegodd yr ymatebwyr a oedd yn cefnogi gwaharddiad bryderon mawr ynglŷn â lles milgwn, ynghyd ag ymdeimlad o frys i roi diwedd ar rasio milgwn. Hefyd, roeddent o'r farn bod y diwydiant yn anfoesol ac nad oedd ganddo drwydded gymdeithasol i weithredu mwyach.
- 4.20. Cyhoeddwyd y Crynodeb o'r ymatebion⁴⁷ i'r ymgynghoriad *Trwyddedu sefydliadau lles, gweithgareddau ac arddangosfeydd anifeiliaid* ym mis Rhagfyr 2024. Ym mis Chwefror 2025, dywedodd Huw Irranca-Davies, y Dirprwy Brif Weinidog ac Ysgrifennydd y Cabinet dros Newid Hinsawdd a Materion Gwledig, mai nawr yw'r amser i fynd ati i wahardd rasio milgwn⁴⁸ yng Nghymru ac, ers hynny, mae wedi nodi ymateb Llywodraeth Cymru⁴⁹ i'n hymgynghoriad ar drwyddedu sefydliadau lles, gweithgareddau ac arddangosfeydd anifeiliaid, drwy ddatganiad ysgrifenedig⁵⁰.

⁴⁶ [Trwyddedu sefydliadau lles, gweithgareddau ac arddangosfeydd anifeiliaid | LLYW.CYMRU](#)

⁴⁷ [Trwyddedu sefydliadau lles, gweithgareddau ac arddangosfeydd anifeiliaid | LLYW.CYMRU](#)

⁴⁸ [Cymru'n symud i wahardd rasio milgwn | LLYW.CYMRU](#)

⁴⁹ [Ymateb Llywodraeth Cymru](#)

⁵⁰ [Datganiad Ysgrifenedig: Ymateb Llywodraeth Cymru i'r ymgynghoriad ar 'Trwyddedu sefydliadau lles, gweithgareddau ac arddangosfeydd anifeiliaid, gan gynnwys rasio milgwn'](#)

Ymgysylltiad parhaus â rhanddeiliaid

- 4.21. Fel yr amlinellir ym Mhennod 3, bydd y Grŵp Gweithredu⁵¹ yn darparu cyngor ac arweiniad ymarferol i Weinidogion Cymru fel rhan o'r trawsnewidiad i ffwrdd o rasio milgwn. Wrth i'r trawsnewidiad fynd rhagddo, bydd y Grŵp Gweithredu yn allweddol wrth nodi atebion ymarferol i faterion cymhleth, cynghori a helpu i reoli effeithiau. Bydd eu hymgysylltiad parhaus yn sicrhau bod y broses yn agored, yn deg ac yn seiliedig ar dystiolaeth glir ac arferion da.
- 4.22. Mae Bwrdd Milgwn Prydain Fawr (GBGB) hefyd yn rhanddeiliaid allweddol ar gyfer y Bil. Er eu bod wedi gwrthod y cyfle i fod yn rhan o'r Grŵp Gweithredu byddwn yn parhau i ymgysylltu â nhw er mwyn sicrhau eu bod yn ymwybodol o hynt a chyfeiriad y Bil.
- 4.23. Trwy'r Grŵp Gweithredu bydd y gwaith ymgysylltu yn digwydd gyda'r rhai y bydd y gwaharddiad yn effeithio arnynt, gan gynnwys hyfforddwyr a pherchenogion milgwn rasio, er mwyn deall yn well effeithiau posibl y Bil. Bydd swyddogion hefyd yn cynnal trafodaethau â rhanddeiliaid eraill allweddol er mwyn sicrhau dealltwriaeth eang a chytbwys o'r broses bonito.
- 4.24. Wrth i'r broses bonito fynd rhagddi bydd y Grŵp Gweithredu yn chwarae rhan allweddol wrth bennu atebion ymarferol i faterion cymhleth, gan gynghori a helpu i reoli effeithiau. Bydd eu hymgysylltu parhaus yn sicrhau bod y broses yn agored, yn deg ac yn seiliedig ar dystiolaeth glir ac arferion da.

⁵¹ [Grŵp Gweithredu'r Gwaharddiad ar Rasio Milgwn | LLYW.CYMRU](#)

5. Pŵer i wneud is-ddeddfwriaeth

5.1. Mae'r Bil yn cynnwys darpariaeth i wneud is-ddeddfwriaeth a chyhoeddi penderfyniadau. Mae Tabl 5.1 (is-ddeddfwriaeth) yn nodi, mewn perthynas â'r ddarpariaeth hon:

- (i) y person neu'r corff y rhoddir y pŵer iddo;
- (ii) ym mha ffurf y bydd y pŵer yn cael ei arfer;
- (iii) priodoldeb y pŵer dirprwyedig;
- (iv) y weithdrefn a ddefnyddir; hynny yw, ai "cadarnhaol", "negyddol", ynteu "dim gweithdrefn", a'r rhesymau pam y weithdrefn honno sy'n briodol.

Tabl 5.1: Crynodeb o bwerau i wneud is-ddeddfwriaeth yn narpariaethau Bil Gwahardd Rasio Milgwn (Cymru)

Adran	Rhoi pwerau i	Ffurf	Priodoldeb pŵer dirprwyedig	Gweithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
5(2)	Gweinidogion Cymru	Gorchymyn	Darpariaeth mewn perthynas â chychwyn adrannau penodol o'r Ddeddf. Mae'n addas ar gyfer cychwyn drwy Orchymyn am fod angen amseru'r dod i rym i sicrhau bod trefniadau cyflawni ar waith.	Dim gweithdrefn	Mae'r gorchymyn hwn yn ymwneud â chychwyn ac mae o natur dechnegol.

Rhan 2 – Asesiad Effaith Rheoleiddiol

6. Crynodeb o'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol (RIA)

- 6.1. Mae Asesiad Effaith Rheoleiddiol wedi'i gwblhau ar gyfer y Bil, ac mae'n dilyn isod.
- 6.2. Nid oes unrhyw ddarpariaethau penodol yn y Bil sy'n codi gwariant ar Gronfa Gyfunol Cymru.

Tabl A

- 6.3. Mae'r tabl canlynol yn cyflwyno crynodeb o'r costau a'r manteision ar gyfer y Bil yn ei gyfanrwydd. Mae'r tabl wedi'i ddylunio i gyflwyno'r wybodaeth sy'n ofynnol o dan Reol Sefydlog 26.6 (viii) a (ix).

<i>Bil Gwahardd Rasio Milgwn (Cymru)</i>		
Opsiwn a ffefrir: Opsiwn 3 - Gwahardd rasio milgwn yng Nghymru.		
Cam: Cyflwyniad	Cyfnod yr arfarnu: 2027/28 - 2031/32	Blwyddyn sail brisiau: 2024-25
Cyfanswm Cost Cyfanswm: £-11,000 Gwerth presennol: £-9,200	Cyfanswm y Manteision Cyfanswm: £0 Gwerth presennol: £0	Gwerth Presennol Net (NPV): £9,200

Cost weinyddol

Costau:

Un stadiwm rasio milgwn sy'n weithredol yng Nghymru ar hyn o bryd, sef Valley Greyhounds Ltd.

Bydd Llywodraeth Cymru yn talu cost weithredu fach i ddatblygu canllawiau dwyieithog ar gyfer Bil Gwahardd Rasio Milgwn (Cymru), gan gynnwys ymgysylltu â rhanddeiliaid. Amcangyfrifir mai £6,600 fydd y gost hon. Bydd costau cyfathrebu ychwanegol o oddeutu £1,400 yn codi hefyd. Disgwylir yr holl gostau rhwng 2027-30. Mae'n annhebygol y bydd unrhyw arbedion cost sylweddol.

Bydd yr awdurdod lleol yn gweithredu fel y corff gorfodi ar gyfer y ddeddfwriaeth, gan ddefnyddio ei swyddogion trwyddedu presennol i gymryd camau gorfodi yn ôl yr angen. Er yr amcangyfrifir y bydd un gweithrediad i orfodi'r Bil yn costio rhwng £5,000 a £10,000, nid ydym yn rhagweld cost orfodi ychwanegol gan nad ydym yn rhagweld unrhyw dorcyfraith. Felly, ein hamcangyfrif gorau o'r costau hyn yw £sero.

Rhagwelir na fydd unrhyw effaith sylweddol ar Heddluoedd na'r system gyfiawnder. Amcangyfrif o'r gost yw £sero.

Trosiannol: £8,000	Rheolaidd: £0	Cyfanswm: £8,000	PV: £7,400
Arbedion costau: Disgwylir y bydd costau gweinyddol yn cael eu harbed drwy ostyngiad mewn gohebiaeth gan unigolion a rhanddeiliaid yn galw am wahardd rasio milgwn. Er ei bod yn debygol y bydd cynnydd mewn gohebiaeth gan gefnogwyr rasio milgwn, amcangyfrifir mai'r effaith net fydd gostyngiad o £3,800 y flwyddyn yn y costau gweinyddol.			
Trosiannol: £0	Rheolaidd: £19,000	Cyfanswm: £19,000	PV: £16,600
Arbedion cost gweinyddol net: £11,000			

Costau cydymffurfio

Disgwylir i effaith uniongyrchol gwaharddiad ddisgyn ar Valley Greyhounds Ltd drwy golli elw. Ni fu modd moneteiddio'r gost gydymffurfio bosibl hon oherwydd diffyg gwybodaeth gyhoeddus, felly nid yw'r gost yn hysbys. Fodd bynnag, disgwylir y bydd costau cydymffurfio yn gorbwyso'r arbedion cost gweinyddol bach a nodwyd yn yr adrannau uchod.			
Trosiannol: £0	Rheolaidd: £0	Cyfanswm: £0	PV: £0

Costau Eraill

Byddai gwahardd rasio milgwn yn arwain at golled ariannol uniongyrchol i fusnes Stadiwm Valley, sydd ar hyn o bryd yn elwa ar rasio milgwn. Nid yw'r effaith ariannol ar y perchnogion yn hysbys, oherwydd y diffyg data sydd ar gael ar ei weithgareddau ariannol sy'n gysylltiedig â rasio milgwn.

Byddai gwaharddiad yn cael effaith andwyol ar gyflogaeth yn y trac. Byddai hyn yn cynnwys y rhai a gyflogir yn uniongyrchol yn ogystal â chontractau ar gyfer gwasanaethau ar y trac, er enghraifft, glanhau ac arlwygo. Er nad yw'r union nifer o staff llawn amser a rhan-amser yn hysbys, rydym ar ddeall bod 12 hyfforddwr ynghlwm wrth y trac yn ôl rhestr hyfforddwyr y GBGB. Byddai'r staff cyflogedig, busnesau a hyfforddwyr cysylltiedig, ynghyd â'u gweithwyr, i gyd yn wynebu colli incwm. At ei gilydd, disgwylir i unrhyw effeithiau negyddol ar gyflogaeth fod yn fach o'u hystyried yng nghyd-destun trosiant cyffredinol y farchnad lafur yng Nghymru.

Gall unigolion a busnesau nad ydynt yn cael eu cyflogi'n uniongyrchol gan Stadiwm Valley, fel y rhai sy'n cynnig nwyddau a gwasanaethau, golli incwm hefyd. Mae'r trac yn cynnal nifer sylweddol o rasys, gyda'r rhan fwyaf o'r gynulleidfa'n gwyllo drwy wasanaethau ffrydio byw. Credir mai ychydig iawn o bobl sy'n dod i'r trac i wyllo'r rasys. O ganlyniad, rhagwelir mai ychydig iawn o effaith economaidd ehangach a geir ar y gymuned leol, gan effeithio'n bennaf ar y rhai sy'n cael eu cyflogi'n uniongyrchol gan y stadiwm ochr yn ochr â hyfforddwyr a cheidwaid cŵn rasio.

Efallai y bydd y gwariant mewn busnesau lleol (e.e. tafarndai, bwytai) yn is, er bod y gwariant hwn yn debygol o gael ei ddadleoli'n lleol.

Efallai y bydd gostyngiadau bach yn yr allyriadau sy'n gysylltiedig â theithio gan y bydd llai o bobl yn ymweld â'r safle.

Mae potensial ar gyfer costau amgylcheddol yn y dyfodol yn dibynnu ar y defnydd o'r safle, o ystyried ei leoliad a'i sensitifrwydd amgylcheddol.

Efallai y bydd cost tymor byr i elusennau anifeiliaid wrth ailgartrefu milgwn wedi ymddeol, y gellid ei lleddfu drwy weithrediad pontio (e.e. 2027–2030). Byddai unrhyw gostau o'r fath yn dybiannol ar hyn o bryd. Mae'r Grŵp Gweithredu yn cynnwys cynrychiolwyr o grwpiau lles anifeiliaid, ymhlith eraill, i helpu i liniaru'r effaith ar berchnogion presennol a diogelu lles milgwn sydd yn y diwydiant ar hyn o bryd.

Ni fu modd meintoli'r costau hyn.

Trosiannol: £0

Rheolaidd: £0

Cyfanswm: £0

PV: £0

Costau heb eu meintoli ac anfanteision

Mae'r costau heb eu meintoli i Valley Greyhounds Ltd ac unigolion a busnesau eraill sydd â chysylltiadau â'r trac wedi'u crynhoi yn yr adrannau uchod.

Yn ogystal, gall aelodau'r cyhoedd sy'n mynychu rasys hefyd golli'r gwerth hamdden a'r mwynhad y maent yn eu cael o'r gweithgarwch. Efallai y bydd rhai yn dewis teithio i draciau y tu allan i Gymru i barhau i gymryd rhan, gyda'r amser teithio a'r costau ychwanegol a'r costau sy'n gysylltiedig â hynny. Fodd bynnag, mae maint yr effeithiau hyn yn anhysbys oherwydd diffyg data ar batrymau presenoldeb a maint ymgysylltiad y cyhoedd. Felly, cydnabyddir yr anfanteision hyn yn ansoddol ond nid oes modd eu moneteiddio o fewn yr asesiad hwn.

Manteision

Disgwylir i'r gwaharddiad ddarparu ystod o fanteision cymdeithasol a diwylliannol a manteision o ran lles anifeiliaid. Mae'r ffordd rydym yn trin anifeiliaid yn adlewyrchiad pwysig o werthoedd ein cymdeithas. Byddai gwahardd rasio yn dileu'r risg o anafiadau, marwolaethau a chanlyniadau gwael ar ôl rasio ar gyfer milgwn rasio. Mae hyn yn cyd-fynd â phryderon cynyddol y cyhoedd ynghylch rasio milgwn, gan gynnwys o ran safonau moesegol. Gall wella enw da Cymru fel gwlad sydd wedi ymrwymo i safonau lles uchel. Gall manteision amgylcheddol ddeillio o lai o deithio i'r stadiwm a llai o ddefnydd ynni sy'n gysylltiedig â digwyddiadau rasio. Gall y polisi annog newidiadau diwylliannol tuag at ddulliau mwy moesegol o ryngweithio ag anifeiliaid.

Gallai ryddhau'r stadiwm neu'r tir ar gyfer defnyddiau amgen, er enghraifft, gan y gymuned neu ddefnyddiau sydd o fudd i'r amgylchedd. Er eu bod yn anodd eu diffinio a'u meintoli, ystyrir bod y manteision hyn yn bosibl ac yn hirdymor eu natur.

Cyfanswm: £0

PV: £0

Tystiolaeth, rhagdybiaethau a ffactorau ansicr allweddol

Gallai Stadiwm Valley barhau i ddarparu manteision cymunedol drwy weithgareddau chwaraeon neu hamdden eraill. Fodd bynnag, mae lefel uchel o ansicrwydd o hyd ynglŷn â'r effeithiau posibl ar yr unig drac rasio milgwn yng Nghymru ac unrhyw ddiwydiannau cysylltiedig. Oherwydd yr ansicrwydd hwn, ni fu modd meintioli costau'r effeithiau hyn ar hyn o bryd.

Asesiad Fforddiadwyedd: Bil Gwahardd Rasio Milgwn (Cymru)

Trosolwg

6.4. Mae'r asesiad hwn yn ystyried fforddiadwyedd Bil Gwahardd Rasio Milgwn (Cymru) ar gyfer sefydliadau sector cyhoeddus perthnasol yng Nghymru ac yn ystyried ei oblygiadau ariannol i'r cyrff hyn.

Crynodeb o'r Asesiad

6.5. Yn dilyn adolygiad o'r cynigion deddfwriaethol a'r cynlluniau gweithredu cysylltiedig, rydym wedi dod i'r casgliadau canlynol:

- Nid oes unrhyw gostau ariannol newydd i Lywodraeth Cymru o ganlyniad uniongyrchol i'r Bil. Mae'r holl gostau ac arbedion cost a nodwyd yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn cynrychioli costau cyfle/arbedion cost sy'n gysylltiedig ag amser staff presennol.
- Ni ragwelir unrhyw oblygiadau ariannol newydd i awdurdodau lleol, asiantaethau gorfodi neu sefydliadau sector cyhoeddus eraill.

Sail resymegol

- Mae'r Bil yn cyflwyno gwaharddiad ar rasio milgwn, sydd ar hyn o bryd wedi'i gyfyngu i un busnes yng Nghymru.
- Mae'r dull gweithredu wedi'i ddylunio i fod yn gymesur gan ganiatáu trawsnewidiad llyfn heb fod angen adnoddau ychwanegol yn y sector cyhoeddus.
- Nid oes unrhyw fecanweithiau rheoleiddio neu orfodi newydd yn cael eu creu a fyddai'n gofyn am wariant cyhoeddus.
- Rhagwelir y bydd swyddogion lles anifeiliaid presennol o fewn yr awdurdod lleol, fel y corff gorfodi, yn parhau i weithredu o fewn eu cylchoedd gwaith a'u cyllidebau presennol ac yn amsugno unrhyw weithgarwch a allai godi.
- Mae'r Grŵp Gweithredu yn cynnwys cynrychiolwyr o Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLILC) a Chyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili, a bydd hyn yn cael ei adolygu wrth i'r Bil fynd yn ei flaen drwy'r cyfnodau.

Casgliad

6.6. Ni ddisgwylir i Fil Gwahardd Rasio Milgwn (Cymru) arwain at unrhyw faich ariannol ychwanegol ar gyrff cyhoeddus. Mae'r polisi wedi'i ddylunio fel bod y trawsnewidiad i ffwrdd o rasio milgwn yn cael ei reoli o fewn strwythurau ac adnoddau presennol. Ar y sail hon, ystyrir bod y Bil yn fforddiadwy i gyrff cyhoeddus Cymru.

Asesiad o'r Gystadleuaeth

- 6.7. Mae deall a dadansoddi effeithiau deddfau, rheoliadau a pholisïau presennol ac arfaethedig ar gystadleuaeth yn bwysig er mwyn osgoi unrhyw ganlyniadau neu ystumiadau anfwriadol i farchnadoedd.
- 6.8. Mae prawf hidlo'r gystadleuaeth Llywodraeth Cymru wedi'i gymhwyso i'r Bil, sef yr opsiwn a ffefrir fel y nodir yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddio.

Prawf hidlo'r gystadleuaeth	Ateb (Cywir neu Anghywir)
C1: Yn y farchnad/marchnadoedd yr effeithir arnynt gan y rheoliad newydd, a oes gan unrhyw gwmni fwy na 10% o gyfran o'r farchnad?	Oes
C2: Yn y farchnad/marchnadoedd yr effeithir arnynt gan y rheoliad newydd, a oes gan unrhyw gwmni fwy na 20% o gyfran o'r farchnad?	Oes
C3: Yn y farchnad/marchnadoedd yr effeithir arnynt gan y rheoliad newydd, a oes gan y tri chwmni mwyaf gyda'i gilydd o leiaf 50% o gyfran o'r farchnad?	Oes
C4: A fyddai costau'r rheoliad yn cael llawer mwy o effaith ar rai cwmnïau nag eraill?	Byddai
C5: A yw'r rheoliad yn debygol o effeithio ar strwythur y farchnad, gan newid niferoedd neu faint cwmnïau?	Ydy
C6: A fyddai'r rheoliad yn arwain at gostau sefydlu uwch ar gyfer cyflenwyr newydd neu ddarpar gyflenwyr, sef costau nad yw cyflenwyr presennol yn gorfod eu talu?	Na fyddai
C7: A fyddai'r rheoliad yn arwain at gostau rheolaidd uwch ar gyfer cyflenwyr newydd neu ddarpar gyflenwyr, sef costau nad yw cyflenwyr presennol yn gorfod eu talu?	Na fyddai
C8: A yw newid technolegol cyflym yn nodweddiadol o'r sector?	Nac ydy
C9: A fyddai'r rheoliad yn cyfyngu ar allu cyflenwyr i ddewis pris, ansawdd, amrywiaeth neu leoliad eu cynhyrchion?	Byddai

- 6.9. Stadiwm Milgwn Valley⁵² yn Ystrad Mynach yw'r unig drac rasio milgwn sydd ar ôl yng Nghymru. Fe'i hagorwyd ym 1976, ac roedd yn gweithredu'n ddidrwydded tan fis Awst 2023, pan gafodd ei drwyddedu gan y GBGB, gyda'i ras gyntaf o dan drwydded y GBGB yn cael ei chynnal ym mis Tachwedd 2023. Mae'n cael ei ddsbarthu fel busnes bach, gan fod ganddo lai na 50 o weithwyr.
- 6.10. Er bod 18 o draciau rasio milgwn eraill sydd wedi'u trwyddedu gan y GBGB mewn mannau eraill yn y DU, mae'n ymddangos mai ychydig iawn o gystadleuaeth yn y farchnad sydd rhwng Stadiwm Milgwn Valley a'r traciau eraill.
- 6.11. Ar hyn o bryd, mae gan y Stadiwm gontract cyfryngau gyda Sports Information Services (SIS Ltd.). Ar hyn o bryd, nid yw gwerth ariannol na dyddiad gorffen y contract hwn yn hysbys.
- 6.12. Mae'r cynnig i wahardd rasio milgwn yng Nghymru yn golygu y byddwn yn atal gallu'r Stadiwm i gynnal rasio milgwn yn y pen draw. Gall hefyd effeithio ar y contract sydd ganddi gydag SIS Ltd.
- 6.13. Cydnabyddir y bydd y gwaharddiad yn cael effaith negyddol ar allu'r Stadiwm i weithredu fel lleoliad ar gyfer rasio milgwn. Bydd y ddeddfwriaeth hefyd yn atal unrhyw draciau rasio milgwn pellach rhag agor yng Nghymru yn y dyfodol. Dyma effeithiau bwriedig y polisi.

⁵² [Greyhounds | Valley Greyhounds | Wales](#)

7. Opsiynau

- 7.1. Fel yr amlinellir ym Mhennod 3 o'r Memorandwm Esboniadol, amcan y polisi yw gwahardd rasio milgwn yng Nghymru.
- 7.2. Mae tri opsiwn wedi'u hystyried i gyflawni amcan datganedig Llywodraeth Cymru o wahardd rasio milgwn yng Nghymru.
- Opsiwn 1 – Busnes fel Arfer – caniatáu i rasio milgwn barhau yng Nghymru
 - Opsiwn 2 – Cyflwyno cynllun trwyddedu ar gyfer perchnogion a/neu geidwaid neu hyfforddwyr milgwn.
 - Opsiwn 3 – Cyflwyno deddfwriaeth sylfaenol i wahardd rasio milgwn yng Nghymru.
- 7.3. Disgrifir pob opsiwn isod, ynghyd â chostau a manteision cysylltiedig, lle bo hynny'n berthnasol. Nid yw'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol hwn yn archwilio Opsiynau 1 a 2 yn fanwl gan nad ydynt yn bodloni'r amcan polisi.

Opsiwn 1: Busnes fel arfer – caniatáu i rasio milgwn barhau yng Nghymru

- 7.4. Stadiwm Milgwn Valley⁵³ yn Ystrad Mynach yw'r unig drac rasio milgwn sydd ar ôl yng Nghymru. Fe'i hagorwyd ym 1976, ac roedd yn gweithredu'n gyfreithlon fel trac didrwydded tan fis Awst 2023, pan gafodd ei drwyddedu gan y GBGB, gyda'i ras gyntaf o dan drwydded GBGB yn cael ei chynnal ym mis Tachwedd 2023.
- 7.5. Er bod y diwydiant rasio milgwn wedi bod yn dirywio'n raddol, gyda thraciau'n cau a llai o bobl yn mynd i wylïo, mae Valley yn cynnal cyfarfodydd rasio rheolaidd ac mae nifer y rasys a gynhelir wedi cynyddu ers iddo gael ei drwyddedu gan y GBGB. Mae Valley bellach yn cynnal tri chyfarfod rasio yr wythnos, i fyny o un cyfarfod yr wythnos yn ystod ei amser fel trac didrwydded annibynnol.
- 7.6. Credir bod hyn yn bennaf oherwydd prif ffynhonnell incwm Valley, sef contract ffrydio byw gyda Sports Information Services (SIS) Ltd. Mae SIS yn talu traciau trwyddedig am yr hawliau i ddarlledu rasys milgwn byw i siopau betio a phlatfformau ar-lein.
- 7.7. Ganlyniad, ystyrir ei bod yn annhebygol iawn y bydd nifer y rasys milgwn yn Valley yn dechrau lleihau. Mae'n fwy tebygol y bydd nifer y rasys milgwn a gynhelir yn Valley yn aros yn sefydlog neu'n cynyddu, wedi'i sbarduno gan ei gytundebau ffrydio byw.

⁵³ [Greyhounds | Valley Greyhounds | Wales](#)

- 7.8. Pe bai nifer y rasys milgwn a gynhelir yn Valley yn aros yn sefydlog neu'n cynyddu, byddai nifer y milgwn sy'n rasio yn debygol o aros yn sefydlog neu gynyddu hefyd. Mae'n rhesymol rhagweld y bydd y risgiau i les milgwn, gan gynnwys anafiadau sy'n gysylltiedig â'r trac a marwolaethau sy'n gysylltiedig â rasio, yn adlewyrchu'r tueddiadau a welir yn gyson yn y data a gyhoeddir yn flynyddol ar anafiadau a marwolaethau⁵⁴ mewn rasys a reoleiddir gan GBGB. Gallai hyn gynyddu cryfder teimladau'r cyhoedd a phwysau rhanddeiliaid sydd wedi galw am waharddiad ar rasio milgwn.
- 7.9. Fel y trafodwyd ym Mhennod 3 o'r Memorandwm Esboniadol ym mis Ebrill 2025, cyflwynodd Aelod o'r Wrthblaid yn Senedd yr Alban, Mark Ruskell MSP, Fil aelodau preifat, The Prohibition of Greyhound Racing (Scotland) Bill⁵⁵ i wahardd rasio milgwn yn yr Alban⁵⁶. Mae'r Bil yng Nghyfnod 1 ar hyn o bryd ac, os caiff ei basio gan Lywodraeth yr Alban ac os bydd y Bil yn cael Cydsyniad Brenhinol, bydd rasio milgwn yn yr Alban yn cael ei wahardd yn y pen draw.
- 7.10. Mae rasio milgwn yn parhau i fod yn gyfreithlon yn Lloegr a nododd Llywodraeth y DU ym mis Chwefror nad oes ganddi unrhyw fwriad⁵⁷ i wahardd rasio milgwn yn Lloegr.
- 7.11. Ni fyddai "busnes fel arfer" yn bodloni'r amcan polisi o wahardd rasio milgwn yng Nghymru.

Opsiwn 2: Cyflwyno cynllun trwyddedu ar gyfer perchnogion a/neu geidwaid neu hyfforddwyr milgwn

- 7.12. Nid oes unrhyw reoliadau penodol ar gyfer lles milgwn yng Nghymru, ond mae eu lles yn dod o dan gwmpas deddfwriaeth ehangach, gan gynnwys Deddf Lles Anifeiliaid 2006. Mae rhagor o wybodaeth am hyn ym Mhennod 3 o'r Memorandwm Esboniadol.
- 7.13. Fel y trafodwyd ym Mhennod 3 a Phennod 4 o'r Memorandwm Esboniadol, i gydnabod diddordeb sylweddol y cyhoedd yn lles milgwn rasio, ac yn dilyn argymhellion gan y Pwyllgor Deisebau⁵⁸, cafodd dau gwestiwn penodol sy'n berthnasol i rasio milgwn eu cynnwys yn yr ymgynghoriad Trwyddedu sefydliadau lles, gweithgareddau ac arddangosfeydd anifeiliaid⁵⁹ a ddaeth i ben ar 1 Mawrth 2024, gan ddenu dros 1100 o ymatebion.

⁵⁴ [Injury and Retirement Data | Greyhound Board of Great Britain](#)

⁵⁵ [Proposed Prohibition of Greyhound Racing Scotland Bill | Scottish Parliament Website](#)

⁵⁶ [Greyhound Racing \(Offences\) \(Scotland\) Bill | Scottish Parliament Website](#)

⁵⁷ [Topical Questions - Hansard - UK Parliament](#)

⁵⁸ [Gwahardd rasio milgwn yng Nghymru - Deisebau](#)

⁵⁹ <https://www.llyw.cymru/trwyddedu-sefydliadau-lles-gweithgareddau-ac-arddangosfeydd-anifeiliaid>

- 7.14. Ar y cwestiwn sy'n ymwneud â thrwyddedu perchnogion, hyfforddwyr a cheidwaid cŵn rasio, atebodd y mwyafrif o'r ymatebwyr (55.5%) "dylid", gan nodi pryder nad yw lles cŵn rasio yn cael ei ddiogelu'n ddigonol ar hyn o bryd. Atebodd 40.6% o'r ymatebwyr i'r cwestiwn hwn "na ddylid". O'r grŵp hwn a ddewisodd "na ddylid", roedd 31.6% o'r farn bod y trefniant rheoleiddio presennol o dan arweiniad y diwydiant yn annigonol, a dadleuodd eraill na allai unrhyw ffurf ar drwyddedu ddiogelu cŵn rasio'n ddigonol a bod angen diddymu'r arfer o rasio milgwn. Roedd gweddill yr ymatebwyr a atebodd "na ddylid" (7.8%) o'r farn bod safonau presennol y GBGB yn ddigonol a bod y diwydiant yn gwneud digon i ddiogelu lles milgwn rasio.
- 7.15. Roedd llawer o'r ymatebwyr o'r farn y gallai trwyddedu fod yn gam cychwynnol tuag at reoleiddio'r diwydiant. Awgrymwyd y byddai trwyddedu yn helpu i feithrin dealltwriaeth gliriach o gylch bywyd llawn milgi rasio. Yn ei dro, gallai hyn ddarparu sylfaen dystiolaeth i gefnogi neu wrthbrofi'r achos dros waharddiad yn y dyfodol.
- 7.16. Nid yw trwyddedu perchnogion, ceidwaid neu hyfforddwyr wedi'i gynnwys yn yr asesiad penodol hwn gan nad yw'n cyd-fynd â'r prif amcan polisi o wahardd rasio milgwn yng Nghymru. Fodd bynnag, nid yw hyn yn atal ei ystyried mewn trafodaethau ehangach ynghylch lles anifeiliaid. Mae Llywodraeth Cymru yn parhau i fod wedi ymrwymo i ddull cynhwysfawr o ymdrin â lles anifeiliaid, a gall mesurau o'r fath barhau i fod yn rhan o ddatblygu polisi yn y dyfodol neu gael eu harchwilio o fewn fframweithiau ehangach sy'n mynd i'r afael â lles anifeiliaid mewn cyd-destunau eraill.
- 7.17. Er bod llawer o'r ymatebwyr o blaid cynllun trwyddedu ar gyfer perchnogion a/neu geidwaid neu hyfforddwyr, nid yw'n bodloni'r amcan polisi o wahardd rasio milgwn yng Nghymru, felly nid yw wedi'i ystyried fel rhan o'r asesiad hwn.

Opsiwn 3: Cyflwyno deddfwriaeth sylfaenol i wahardd rasio milgwn yng Nghymru

- 7.18. Cafwyd cefnogaeth sylweddol i wahardd rasio milgwn yng Nghymru am resymau lles ac er mwyn osgoi eu hecsbloetio a'u masnachu. Mae ystyriaethau moesegol a moesol ehangach, ac mae llawer o unigolion, sefydliadau, Gweinidogion ac Aelodau o'r Senedd yn credu bod rasio milgwn yn annerbyniol ac yn hen ffasiwn.
- 7.19. Fel yr amlinellir ym Mhennod 3 a Phennod 4 o'r Memorandwm Esboniadol, mae cefnogaeth sylweddol gan randdeiliaid a'r cyhoedd i wahardd rasio milgwn, wedi'i sbarduno gan bryderon am les anifeiliaid. Mae llawer yn credu bod angen dod â'r arfer i ben er mwyn amddiffyn milgwn rhag niwed, ecsbloetio a masnachu. Mae pryderon lles a godwyd gan randdeiliaid⁶⁰ yn cynnwys y gyfradd anafiadau a marwolaethau, ewthanasia, gorfridio a darpariaethau annigonol ar gyfer gofal ar ôl rasio ac ymddeol.

⁶⁰ [Trwyddedu sefydliadau lles, gweithgareddau ac arddangosfeydd anifeiliaid | LLYW.CYMRU](#)

- 7.20. Y tu hwnt i'r materion lles, mae dadl foesol hefyd yn cael ei chyflwyno dros waharddiad, sy'n adlewyrchu gwerthoedd esblygol cymdeithas ynghylch trin anifeiliaid yn foesegol a'r ffaith bod y drwydded gymdeithasol ar gyfer diwydiannau yr ystyrir eu bod yn dibynnu ar ddioddefaint anifeiliaid ar gyfer adloniant yn dirywio. O ganlyniad i hyn, ystyrir ei bod yn fwyfwy anodd cyfiawnhau gwneud milgwn yn agored i niwed drwy rasio.
- 7.21. Fel yr amlinellir yng Nghynllun Lles Anifeiliaid Cymru 2021 i 2026⁶¹, ein gweledigaeth yw i bob anifail gael bywyd da, lle mae ei anghenion corfforol ac emosiynol yn cael eu diwallu a lle mae'n cael ei amddiffyn rhag niwed. Mae'r ddeddfwriaeth arfaethedig i wahardd rasio milgwn yng Nghymru yn adlewyrchu'r ymrwymiad hwn. Yn dilyn ymgynghoriad cyhoeddus, lle roedd bron i ddwy ran o dair o'r ymatebwyr yn cefnogi gwaharddiad graddol, ac mewn ymateb i ddeiseb a lofnodwyd gan dros 35,000 o bobl, rydym yn cymryd camau pendant i ddiogelu lles milgwn rasio.
- 7.22. Mae'r symudiad hwn tuag at waharddiad yn cyd-fynd â'n strategaeth ehangach i gyflwyno model cenedlaethol ar gyfer rheoleiddio sefydliadau a gweithgareddau lles anifeiliaid, gan sicrhau safonau cyson, cymesur a gorfodadwy ledled Cymru.
- 7.23. Bydd Grŵp Gweithredu yn helpu gyda'r trawsnewidiad, gan ein galluogi i gydweithio â rhanddeiliaid i sicrhau bod lles milgwn, buddiannau'r cymunedau yr effeithir arnynt ac uniondeb ein fframwaith lles anifeiliaid i gyd yn cael eu cynnal.
- 7.24. Mae'r Bil Gwahardd Rasio Milgwn (Cymru) yn ceisio ei gwneud yn drosedd i rasio milgwn. Hwn yw'r opsiwn a ffefrir.

⁶¹ [Cynllun Lles Anifeiliaid Cymru 2021 i 2026 | LLYW.CYMRU](#)

8. Opsiynau, costau a manteision

- 8.1. Mae costau a manteision wedi'u hasesu dros gyfnod o 5 flynedd o 2027-28 i 2031-32. Oni nodir yn wahanol, mae'r costau wedi'u talgrynnu i'r £100 agosaf. Mae'r prif ffigurau cost a gyflwynir ym Mhennod 6 wedi'u disgowntio gan ddefnyddio cyfradd ddisgownt ganolog Trysorlys EF o 3.5%.
- 8.2. Mae'r dystiolaeth a ddefnyddiwyd i lywio'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol hwn wedi'i chasglu gan wahanol sefydliadau cyhoeddus a sefydliadau'r trydydd sector. Nid yw gwybodaeth am weithrediadau ariannol Valley Stadium Ltd ar gael nac yn hysbys. O ganlyniad, ni fu modd meintoli cost y gwaharddiad arfaethedig ar rasio milgwn yng Nghymru ar y busnes hwnnw.

Opsiwn 1: Busnes fel arfer – caniatáu i rasio milgwn barhau yng Nghymru.

- 8.3. Dyma'r opsiwn llinell sylfaen, felly nid oes unrhyw gostau na manteision ychwanegol yn gysylltiedig â'r opsiwn hwn.

Crynodeb o'r sefyllfa bresennol ar gyfer rasio milgwn yng Nghymru

- 8.4. Ar hyn o bryd, nid oes unrhyw reoliadau penodol sy'n llywodraethu rasio milgwn yng Nghymru. Nid yw rasio milgwn yn ddarostyngedig i unrhyw fframwaith rheoleiddio pwrpasol neu drwyddedu o dan gyfraith Cymru. Fel y cyfryw, ni fyddai'r opsiwn o gynnal y sefyllfa bresennol yn arwain at unrhyw gostau ychwanegol, arbedion cost na manteision mesuradwy.
- 8.5. Fel yr amlinellir ym Mhennod 3 o'r Memorandwm Esboniadol, Valley yw'r unig drac rasio milgwn yng Nghymru. Ers i'r stadiwm ennill trwydded y GBGB ym mis Tachwedd 2023, mae wedi gweithredu o dan amodau trwyddedu'r GBGB. Mae nifer y rasys y mae Valley yn eu cynnal wedi cynyddu ers iddo gael ei drwyddedu gan y GBGB, er bod y diwydiant rasio milgwn yn dirywio yn gyffredinol.
- 8.6. Fel yr amlinellir ym Mhennod 3 o'r Memorandwm Esboniadol, credir bod 10 hyfforddwr milgwn wedi'u cofrestru yng Nghymru gyda'r GBGB ar hyn o bryd⁶². Mae'r hyfforddwyr hyn yn rasio eu milgwn yn Valley yn bennaf. Mae 12 hyfforddwr (dau hyfforddwr y tu allan i Gymru) yn gysylltiedig â'r trac, gyda thua 265 o filgwn yn gymwys i rasio yn Valley.
- 8.7. Fel yr amlinellir ym Mhennod 3 o'r Memorandwm Esboniadol, rhagwelir y bydd nifer y rasys milgwn a gynhelir yn Valley naill ai'n aros yn gyson neu'n cynyddu oherwydd ei gontractau ffrydio byw. O ganlyniad, mae'r galw am filgwn i gymryd rhan mewn rasys hefyd yn debygol o aros yn gyson neu gynyddu.

⁶² [GBGB Trainer list | Greyhound Board of Great Britain](#)

- 8.8. Fel yr amlinellir ym Mhennod 3 o'r Memorandwm Esboniadol, ar hyn o bryd nid oes cyfundrefn drwyddedu benodol ar gyfer rasio milgwn yng Nghymru. Yn hytrach, mae lles milgwn rasio yn cael ei lywodraethu gan ddeddfwriaeth bresennol, gan gynnwys Deddf Lles Anifeiliaid 2006, Gorchymyn Lles Anifeiliaid (Cludo) (Cymru) 2007 a Rheoliadau Lles Anifeiliaid (Bridio Cŵn) (Cymru) 2014. Er bod y cyfreithiau hyn yn darparu amddiffyniadau cyffredinol, nid ydynt yn cynnig fframwaith pwrpasol ar gyfer rheoleiddio rasio milgwn fel gweithgarwch.

Opsiwn 2: Cyflwyno cynllun trwyddedu ar gyfer perchnogion a/neu geidwaid neu hyfforddwyr milgwn.

- 8.9. Nid yw cyflwyno cynllun trwyddedu ar gyfer perchnogion a/neu geidwaid neu hyfforddwyr milgwn yn bodloni'r amcan polisi o wahardd rasio milgwn yng Nghymru. Am y rheswm hwn, nid yw'r costau a'r manteision sy'n gysylltiedig â'r opsiwn hwn wedi'u hystyried yn fanwl.
- 8.10. Disgwylir i'r costau i'r sector cyhoeddus sy'n gysylltiedig â gweinyddu a gorfodi cynllun trwyddedu fod yn uwch na'r rhai o dan Opsiwn 3. Fodd bynnag, gallai fod sawl mantais i gyflwyno system drwyddedu ar gyfer rasio milgwn yng Nghymru. Byddai'n helpu i sicrhau ei bod yn ofynnol i bob gweithgarwch rasio milgwn fodloni safonau clir a chyson, gan gynnwys o ran lles anifeiliaid. Gallai trwyddedu hefyd ei gwneud yn haws monitro gofal a thriniaeth milgwn drwy gydol eu hoes, o fridio i ymddeol. Byddai hyn yn rhoi mwy o hyder i'r cyhoedd ac awdurdodau bod milgwn yn cael gofal priodol ac nad ydynt yn cael eu niweidio. Yn gyffredinol, gallai system drwyddedu wella tryloywder, diogelwch, lles anifeiliaid ac atebolrwydd.
- 8.11. Nid yw'r opsiwn o drwyddedu perchnogion, ceidwaid a hyfforddwyr milgwn presennol yn cael ei ddiystyru gan nad yw'r gwaharddiad yn gymwys i fod yn berchen ar filgwn rasio, eu cadw na bod yn berchen arnynt at ddibenion eu hyfforddi. Mae'n cael ei ystyried fel rhan o'r gwaith ehangach ar y model cenedlaethol ar gyfer trwyddedu sefydliadau anifeiliaid. Gall y Grŵp Gweithredu roi cyngor pellach ar y mater hwn. Fodd bynnag, gan nad yw'r opsiwn hwn yn cyd-fynd ag amcan polisi'r Bil i wahardd rasio milgwn yng Nghymru, mae y tu allan i gwmpas yr asesiad penodol hwn.

Opsiwn 3: Cyflwyno deddfwriaeth sylfaenol i wahardd rasio milgwn yng Nghymru.

- 8.12. Mae rasio milgwn yn parhau i fod yn gyfreithlon yng Nghymru ar hyn o bryd. Fel y manylir ym Mhennod 3 a Phennod 4 o'r Memorandwm Esboniadol, bu cefnogaeth sylweddol i wahardd y gweithgarwch gan unigolion, sefydliadau lles anifeiliaid ac Aelodau o'r Senedd. Mae'r galwadau hyn yn adlewyrchu pryderon cynyddol am ecsbloetio milgwn a'u defnyddio fel nwydd, ac awydd i ddod ag arferion o'r fath i ben.

- 8.13. Cafodd deiseb gan sefydliad trydydd sector, a fanylir ym Mhennod 3 a Phennod 4 o'r Memorandwm Esboniadol, a oedd yn tynnu sylw at bryderon am les milgwn, ei llofnodi gan 35,101 o bobl ac fe'i hadolygwyd gan Bwyllgor Deisebau'r Senedd⁶³ yn 2022. Casgliad adroddiad y Pwyllgor Deisebau ar y ddeiseb *Y Troad Terfynol?*⁶⁴ oedd argymhelliad mwyafrifol yn cefnogi gwahardd rasio milgwn yn raddol ac fe'i dadleuwyd gan y Senedd yn y Cyfarfod Llawn ar 8 Mawrth 2023.
- 8.14. Fel y manylir ym Mhennod 3 o'r Memorandwm Esboniadol, cyflwynwyd gwrthddeiseb o'r enw *Dylai Llywodraeth Cymru gefnogi rasio milgwn yng Nghymru*⁶⁵ mewn ymateb i'r galwadau am waharddiad. Cafodd ei llofnodi gan 10,601 o bobl ac fe'i hystyriwyd gan Bwyllgor Deisebau'r Senedd yn 2023. Dadleuodd y ddeiseb fod rasio milgwn yn darparu manteision economaidd a chymunedol, yn enwedig mewn ardaloedd fel Ystrad Mynach, a chododd bryderon am effaith bosibl gwaharddiad ar Valley. Tynnodd sylw hefyd at y ffaith bod Valley yn y broses o ddod yn drac a drwyddedir gan y GBGB, a fyddai'n ei gwneud yn ofynnol iddo gadw at dros 200 o reolau lles ac uniondeb y GBGB. Galwodd cefnogwyr y ddeiseb am driniaeth deg er mwyn i rasio milgwn gael yr un gydnabyddiaeth â chwaraeon anifeiliaid eraill a reoleiddir yng Nghymru.
- 8.15. Fel yr amlinellwyd ym Mhennod 3 o'r Memorandwm Esboniadol, yn sgil diddordeb sylweddol y cyhoedd yn lles milgwn rasio, *adroddiad Y Troad Terfynol?* ac argymhellion gan y Pwyllgor Deisebau, cytunodd Llywodraeth Cymru i gynnwys cwestiynau am rasio milgwn yn ei ymgynghoriad *Trwyddedu sefydliadau lles, gweithgareddau ac arddangosfeydd anifeiliaid*⁶⁶. Cyhoeddwyd crynodeb o'r ymatebion i'r ymgynghoriad⁶⁷ ar 18 Rhagfyr 2024 a chyhoeddwyd ymateb y Llywodraeth i'r ymgynghoriad ar 24 Mehefin 2025⁶⁸.
- 8.16. Mae'r sail resymegol dros gyhoeddiad i symud i waharddiad ar rasio milgwn yng Nghymru wedi'i amlinellu ym Mhennod 3 o'r Memorandwm Esboniadol ac fe'i trafodir ymhellach ym Mhennod 7.

Effaith ar y diwydiant rasio milgwn yng Nghymru

- 8.17. Fel yr amlinellir ym Mhennod 3 o'r Memorandwm Esboniadol, Valley yw'r unig drac rasio milgwn yng Nghymru. Bydd effaith uniongyrchol gwahardd rasio milgwn yng Nghymru yn disgyn ar berchennog a gweithwyr y stadiwm hon a pherchnogion, hyfforddwyr a cheidwaid milgwn rasio yng Nghymru sy'n rasio yn Valley. Byddai unrhyw elw a wneir gan berchnogion Valley o ganlyniad i weithredu'r trac ar gyfer gweithgareddau rasio milgwn yn dod i ben unwaith y bydd gwaharddiad ar rasio milgwn yn cael ei weithredu yng Nghymru.

⁶³ [Y Pwyllgor Deisebau](#)

⁶⁴ [Y Troad Terfynol?](#)

⁶⁵ [Dylai Llywodraeth Cymru gefnogi rasio milgwn yng Nghymru - Deisebau](#)

⁶⁶ [Trwyddedu sefydliadau lles, gweithgareddau ac arddangosfeydd anifeiliaid | LLYW.CYMRU](#)

⁶⁷ [Trwyddedu sefydliadau lles, gweithgareddau ac arddangosfeydd anifeiliaid](#)

⁶⁸ [Trwyddedu sefydliadau lles, gweithgareddau ac arddangosfeydd anifeiliaid: ymateb Llywodraeth Cymru | LLYW.CYMRU](#)

- 8.18. Deallir bod gan Valley contract cyfryngau gyda Sports Information Services Ltd, cwmni sy'n darparu gwasanaethau cynnwys a chynhyrchu. Nid yw gwerth ariannol a dyddiad gorffen y contract masnachol hwn yn hysbys. Fel rhan o'r cytundeb gyda'r cwmni cyfryngau, mae'n debygol y bydd rhaid i Valley gynnal cyflenwad cyson o rasys i sicrhau cynnyrch betio sefydlog a chystadleuol. Yn absenoldeb y ddeddfwriaeth hon, rhagdybir y byddai contract(au) cyfryngau pellach yn cael eu cytuno y tu hwnt i ddiwedd y contract presennol. Felly, rhagdybir y bydd reffeniwn cael ei golli (o gymharu â'r senario llinell sylfaen), hyd yn oed pe bai'r gwaharddiad yn cyd-fynd â diwedd y contract presennol.
- 8.19. Mae'n anodd pennu effaith ariannol y gwaharddiad arfaethedig ar y trac gan fod Valley wedi'i eithrio rhag gorfod cyhoeddi set lawn o gyfrifon. Mae cyfrifon llawn wedi'u heithrio'n llwyr ar gyfer Valley Greyhounds Ltd a ffeiliwyd ar gyfer y cyfnod Medi 2022 – 31 Rhagfyr 2023 yn nodi nad oedd yn ofynnol i'r cwmni gael archwiliad o'i ddatganiadau ariannol ar gyfer y cyfnod hwn (yn unol ag adran 476 o Ddeddf Cwmnïau 2006), ac nad oedd yn ofynnol iddo gynnwys Datganiad o Incwm ac Enillion a Gadwyd (yn unol ag adran 444 o Ddeddf Cwmnïau 2006^{69, 70}).
- 8.20. Mae cyfrifon llawn wedi'u heithrio'n llwyr a ffeiliwyd ar gyfer Medi 2022 - 31 Rhagfyr 2023 yn nodi mai nifer cyfartalog y gweithwyr yn ystod y cyfnod hwn oedd un⁷¹.
- 8.21. O ganlyniad, nid oes modd amcangyfrif ar hyn o bryd yr elw y bydd Valley Greyhounds Ltd yn ei golli o ganlyniad i'r gwaharddiad. Felly, mae'r gost hon yn anhysbys. Pe bai rhagor o wybodaeth ariannol yn cael ei datgelu wrth i'r Bil fynd drwy'r Senedd, bydd yr wybodaeth hon yn cael ei hymgorffori mewn Asesiad Effaith Rheoleiddiol diwygiedig ar ddiwedd Cyfnod 2.
- 8.22. Yn ogystal, gall unrhyw unigolion neu fusnesau sy'n gweithio ar y trac, ond nad ydynt yn cael eu cyflogi'n uniongyrchol gan Valley, er enghraifft, lletygarwch, glanhawyr neu fwcis sy'n cymryd betiau ar y trac, golli incwm.

⁶⁹ [VALLEY GREYHOUNDS LTD filing history - Find and update company information - GOV.UK](#)

⁷⁰ Ar gyfer blynyddoedd ariannol a ddechreuodd rhwng 1 Ionawr 2016 a 5 Ebrill 2025, roedd y trothwyon ar gyfer cyflwyno cyfrifon wedi'u heithrio fel a ganlyn:

- Trosiant blynyddol: Dim mwy na £10.2 miliwn
- Cyfanswm y fantolen (asedau gros): Dim mwy na £5.1 miliwn
- Nifer cyfartalog y gweithwyr: Dim mwy na 50

⁷¹ [VALLEY GREYHOUNDS LTD filing history - Find and update company information - GOV.UK](#)

8.23. Yn ôl *The Economic Impact of Greyhound Racing in the UK: A Report for the Greyhound Board of Great Britain*⁷², mae'r diwydiant rasio milgwn yn cefnogi dros 5,400 o swyddi ledled y DU, gyda'r mwyafrif, tua 5,000, yn cael eu cyflogi gan draciau rasio neu'n hyfforddwyr sy'n ganolog i weithrediad a gofal milgwn rasio. Mae'r gyflogaeth sy'n weddill wedi'i dosbarthu ymhlith bridwyr, darparwyr hawliau cyfryngau a chyrrff rheoleiddio. Mae Valley yn cyfrif am lai nag 1% o gyfanswm y gyflogaeth hon, fel y manylir yn yr adran *Total Direct Employment in Greyhound Racing, by Region* (Ffynhonnell: GBGB, dadansoddiad Oliver ac Ohlbaum). Er y gallai'r ffigur hwn fod wedi cynyddu ar ôl cyflwyno trwyddedu'r GBGB, mae'n anodd pennu maint y newid oherwydd diffyg data ar y rolau hyn.

8.24. Yn ôl *The Economic Impact of Greyhound Racing in the UK* (Oliver ac Ohlbaum ar gyfer y GBGB, 2025), mae rasio milgwn yn parhau i ddenu cynulleidfa sylweddol, gyda thua 1.5 miliwn o wylwyr yn cael eu cofnodi bob blwyddyn ar draws traciau sydd wedi'u trwyddedu gan y GBGB. Er bod lefelau presenoldeb wedi amrywio yn ystod y blynyddoedd diwethaf oherwydd ffactorau allanol megis y pandemig COVID-19, mae'r adroddiad yn nodi adferiad graddol a diddordeb parhaus y cyhoedd, yn enwedig ar draciau gyda dilyniant rhanbarthol cryf a phrofiadau gwell i gwsmeriaid. Er nad oes data ar gael ar nifer y bobl sy'n mynd i wylwyr rasys yn Valley ar hyn o bryd, rydym yn amcangyfrif ei bod yn annhebygol bod mwy nag ychydig o gannoedd o bobl yn mynd i bob digwyddiad. Gan y credir mai contractau ffrydio byw yw'r brif ffynhonnell refeniw, mae ganddo hefyd y potensial i leihau'r pwyslais ar wylwyr.

Effaith ar Awdurdodau Lleol, yr heddlu a'r system gyfiawnder

8.25. Mae costau posibl i'r awdurdod lleol, yr heddlu a'r system gyfiawnder wrth orfodi gwaharddiad ar rasio milgwn yng Nghymru.

8.26. Bydd yr awdurdod lleol yn gweithredu fel y corff gorfodi ar gyfer y ddeddfwriaeth, gan ddefnyddio ei swyddogion trwyddedu presennol i gymryd camau gorfodi yn ôl yr angen. Ar hyn o bryd, rhagwelir na fydd yr awdurdod lleol yn ymateb yn rhagweithiol i orfodi a dim ond os adroddir bod rasio anghyfreithlon yn digwydd y bydd yn cymryd camau. Amcangyfrifir bod cost gorfodi un gweithrediad i orfodi'r Bil rhwng £5,000–£10,000. Fodd bynnag, disgwylir y bydd achosion o dorcyfraith yn brin iawn (os bydd rhai o gwbl) a'n hamcangyfrif gorau o gostau gorfodi dros y cyfnod arfarnu pum mlynedd yw £sero.

8.27. Bydd Bil Gwahardd Rasio Milgwn (Cymru) yn ei gwneud yn drosedd i weithredwr stadiwm neu leoliad tebyg yng Nghymru ei ddefnyddio, neu ganiatáu iddo gael ei ddefnyddio, ar gyfer rasio milgwn ac yn ei gwneud yn drosedd i berson fod yn rhan o drefnu rasio milgwn yng Nghymru.

⁷² [Publications | Greyhound Board of Great Britain](#)

- 8.28. Mae person sy'n euog o drosedd yn agored ar euogfarn ddiannod i ddirwy ddiderfyn. Ystyriwyd yr effeithiau a ragwelir ar y system cyfiawnder troseddol. Yr amcangyfrif gorau o'r effaith ar y System Gyfiawnder yw £sero.
- 8.29. Fel y nodwyd, swyddogion trwyddedu presennol fydd yn gyfrifol am orfodi'r gwaharddiad ar rasio milgwn o dan y fframwaith deddfwriaethol newydd. Gan mai'r amcangyfrif o nifer y camau gorfodi yw £sero, nid ydym yn rhagweld unrhyw gostau ychwanegol i'r system gyfiawnder nac i heddluoedd.

Effaith ar Lywodraeth Cymru

- 8.30. Mae rhannau o'r cyhoedd yng Nghymru a nifer o sefydliadau'r trydydd sector wedi bod yn ymgyrchu dros wahardd rasio milgwn ac mae gohebiaeth reolaidd wedi dod i law Llywodraeth Cymru dros y blynyddoedd i'r perwyl hwnnw. Mae swyddogion Llywodraeth Cymru wedi ymateb i 159 o lythyrau/negeseuon e-bost ar y pwnc hwn ers 2020.
- 8.31. Mae ymateb i ohebiaeth yn gallu cymryd llawer o amser, gyda phob ymateb, ar gyfartaledd, yn cymryd hanner diwrnod o amser Swyddog Gweithredol (EO) neu Swyddog Gweithredol Uwch (HEO), ar gyfradd ddyddiol o rhwng £200 a £300. Gan ragdybio rhaniad 50/50 rhwng EO a HEO, mae ymateb i ohebiaeth ar y pwnc hwn wedi costio tua £4,800 y flwyddyn i Lywodraeth Cymru dros y 4 blynedd diwethaf (Hydref 2020 - Gorffennaf 2025).
- 8.32. Disgwylir i ohebiaeth ar y pwnc hwn leihau'n sylweddol os gwaharddir rasio milgwn. Er na ellir diystyru cynnydd mewn gohebiaeth gan y rhai sy'n gwrthwynebu'r gwaharddiad, neu gan unigolion sy'n galw am ei ymestyn i gynnwys hyfforddwyr a bridwyr, mae'n annhebygol o gyrraedd yr un raddfa. Rhagwelir y byddai gohebiaeth yn gostwng i oddeutu 20% o'r lefelau blaenorol o ohebiaeth ar y pwnc hwn, gan arwain at arbediad net o oddeutu £3,800 y flwyddyn. Disgwylir i'r arbediad hwn gael ei wireddu o 2027-28 ymlaen.
- 8.33. Bydd Llywodraeth Cymru yn talu cost weithredu fach i ddatblygu canllawiau dwyieithog ar gyfer Bil Gwahardd Rasio Milgwn (Cymru), gan gynnwys ymgysylltu â rhanddeiliaid. Amcangyfrifir mai £6,600 fydd y gost hon. Mae'r rhain yn gostau cyfle sy'n gysylltiedig ag amser staff presennol. Disgwylir i'r holl gostau gweinyddol gael eu hysgwyddo rhwng 2027-30.
- 8.34. Rhagwelir y bydd datblygu canllawiau, yn seiliedig ar amcangyfrif o 5,000 o eiriau, gan gynnwys ymgysylltu â rhanddeiliaid i sicrhau eu bod yn addas i'r diben, yn cymryd tua phedair wythnos dros gyfnod o dri mis o amser Swyddog Gweithredol Uwch, sy'n cyfateb i £5,400. Bydd y canllawiau ar gael yn Gymraeg ac yn Saesneg. Byddai cyfieithu'n cymryd tua phedwar diwrnod o amser Swyddog Gweithredol Uwch, sy'n cyfateb i £1,100. Byddai dylunio yn gofyn am oddeutu hanner diwrnod o amser tîm, a fyddai'n cyfateb i £100. Byddai canllawiau'n cael eu cyhoeddi ar wefan Llywodraeth Cymru a'u rhannu'n electronig gydag awdurdodau lleol, y diwydiant a rhanddeiliaid. Ni fyddai unrhyw gostau argraffu a dosbarthu. Byddai'r holl gostau sy'n gysylltiedig â chynhyrchu'r canllawiau yn cael eu hysgwyddo yn 2027-28. Byddai cyfanswm y gost ar gyfer paratoi canllawiau yn dod i oddeutu £6,600.

8.35. Bydd costau cyfathrebu gwaharddiad ar rasio milgwn hefyd yn disgyn i Lywodraeth Cymru. Bydd hyn yn cynnwys cyhoeddi'r newid i'r busnesau yr effeithir arnynt, er enghraifft, drwy bost uniongyrchol, cyhoeddi hysbysiadau i'r wasg a defnyddio cyfrifon cyfryngau cymdeithasol Llywodraeth Cymru. Disgwylir i hyn gymryd hyd at wythnos o amser Swyddog Gweithredol Uwch, sy'n cyfateb i £1,400. Disgwylir i'r gost hon gael ei hysgwyddo yn 2027-28.

Manteision

8.36. O dan yr opsiwn hwn, bydd rasio milgwn yng Nghymru yn cael ei wahardd. Fel yr amlinellir ym Mhennod 3 a Phennod 4 o'r Memorandwm Esboniadol ac yn y bennod hon, mae gan y cyhoedd deimladau cryf bod milgwn yn cael eu hecsbloetio a'u gweld fel nwyddau ac yn cael eu heffeithio'n negyddol gan rasio. Mae'r teimladau cryf hyn yn amlwg yn y gefnogaeth gan unigolion, sefydliadau ac Aelodau o'r Senedd i wahardd rasio.

8.37. Mae'n amlwg o sylwadau yn yr ymateb i'r ddeiseb *Gwahardd rasio milgwn yng Nghymru*⁷³ a'r ymateb i'r cwestiynau ar filgwn yn yr ymgynghoriad *Trwyddedu sefydliadau lles, gweithgareddau ac arddangosfeydd anifeiliaid*⁷⁴ bod y mwyafrif o'r ymatebwyr yn cytuno bod arferion rasio sy'n trin milgwn fel nwyddau yn gallu effeithio'n negyddol ar eu lles. Byddai gwaharddiad hefyd yn golygu bod Cymru'n cyd-fynd â gwledydd eraill sydd wedi cymryd neu'n bwriadu gwneud yr un fath, gan gynnwys Seland Newydd a Bil Aelod, sydd yng nghyfnod 1 ar hyn o bryd, yn yr Alban yn fwyaf diweddar.

8.38. Mae'n fwyfwy anodd cyfiawnhau rasio milgwn o ystyried y cyfraddau anafiadau a marwolaethau, y pryderon lles ehangach a chanlyniadau ar ôl eu gyrfa rasio. Mae'n amlwg o'r ymatebion i'r ymgynghoriad a'r ddeiseb bod y rhan fwyaf o bobl yn cytuno na ddylai anifeiliaid gael eu gweld fel nwyddau ar gyfer ein hadloniant, ond yn hytrach fel bodau ymdeimladol sydd â'u hanghenion unigryw eu hunain.

8.39. Fel yr amlinellwyd uchod, mae nifer y rasys a gynhelir yn Valley wedi bod yn cynyddu ers iddo gael ei drwyddedu gan y GBGB yn 2023, a gellir rhagdybio y byddai'r 265 milgi sy'n gysylltiedig â Valley yn cael eu heffeithio'n negyddol gan y cynnydd neu'r parhad hwn.

8.40. Mae data a gyhoeddwyd gan y GBGB⁷⁵ ym mis Mehefin 2025 yn darparu data hyd at ac yn cynnwys 2024. Mae'n dangos, o 355,682 o achosion o gŵn yn rasio yn 2024, i lawr o 364,981 yn 2023, cofnodwyd 3,809 o anafiadau, i lawr o 4,238 yn 2023, a 123 o farwolaethau cysylltiedig â'r trac, i fyny o 109 yn 2023. Bu 30,331 o anafiadau unigol a 1,100 o farwolaethau ar draws cyfanswm o 2,598,365 o achosion o gŵn yn rasio ar draciau a weithredir gan GBGB rhwng 2018 a 2024.

⁷³ [P-06-1253 Gwahardd rasio milgwn yng Nghymru](#)

⁷⁴ [Trwyddedu sefydliadau lles, gweithgareddau ac arddangosfeydd anifeiliaid | LLYW.CYMRU](#)

⁷⁵ [Injury and Retirement Data | Greyhound Board of Great Britain](#)

- 8.41. Mae modd dangos a mesur y niwed a wneir i filgwn gan rasio yn adroddiadau blynyddol y GBGB. Byddai gwahardd rasio milgwn yn ffordd uniongyrchol ac effeithiol o atal y niwed hwn y gellir ei osgoi. Mae hefyd yn adlewyrchu safbwynt moesol clir y rhai sy'n cefnogi gwaharddiad, gan fod amlygu milgwn i'r lefel hon o risg a dioddefaint o fwriad at ddibenion adloniant a budd masnachol yn annerbyniol. Byddai gwaharddiad yn atal niwed ac yn cyd-fynd â phryder cynyddol y cyhoedd am sut y mae anifeiliaid yn cael eu trin mewn chwaraeon.
- 8.42. Mae ffigurau 2024 a gyhoeddwyd gan y GBGB wedi ymgorffori Valley am y tro cyntaf, ar ôl iddo ddod o dan fantell y GBGB ddiwedd 2023. Ychydig iawn o ddata sydd gennym ar Valley; er bod ei ddata bellach wedi'i gynnwys yn yr ystadegau a gyhoeddwyd yn ddiweddar ar gyfer Prydain gyfan, nid oes modd nodi ei ystadegau penodol ac nid oes adroddiad ar wahân ar ei gyfer. Nid oes unrhyw arwydd bod cyfraddau anafiadau neu farwolaethau yn Valley yn wahanol iawn i'r duedd hon, gan ei fod yn cadw at yr un safonau GBGB â thraciau trwyddedig eraill.
- 8.43. Fel yr amlinellir ym Mhennod 3 o'r Memorandwm Esboniadol, daeth adolygiad 2023 gan SAW C, *Welfare of greyhounds used for racing: report*⁷⁶, i'r casgliad y byddai milgwn yn debygol o fwynhau gwell lles pe na baent yn cael eu defnyddio ar gyfer rasio. Tynnodd yr adroddiad sylw at risgiau difrifol, megis anafiadau ar draciau yn y DU, a nododd fod y diwydiant wedi bod yn araf i wneud y newidiadau mawr sydd eu hangen i ddatrys y problemau hyn. Er bod yr adolygiad wedi'i wneud ar gyfer Llywodraeth yr Alban, mae ei ganfyddiadau yn dal i fod yn berthnasol i Gymru, gan fod yr adroddiad yn rhoi darlun gwerthfawr o faterion ehangach ar gyfer milgwn sy'n rasio.
- 8.44. Fel yr amlinellir ym Mhennod 3 o'r Memorandwm Esboniadol, mae Llywodraeth Seland Newydd wedi adeiladu corff cryf o dystiolaeth dros y degawd diwethaf sy'n tynnu sylw at bryderon lles parhaus yn y byd rasio milgwn. Gan ddechrau gydag *Adroddiad WHK 2013* ac yna *Adroddiad Hansen 2017*⁷⁷, anogwyd y diwydiant i wella tryloywder a lles anifeiliaid. Er gwaethaf honiadau o gynnydd, canfu adolygiad annibynnol yn 2021⁷⁸ fod problemau'n parhau. Arweiniodd gwaith monitro parhaus gan y Racing Integrity Board at benderfyniad terfynol yn 2022 i ddirwyn rasio milgwn i ben yn gyfan gwbl erbyn mis Gorffennaf 2026 yn Seland Newydd, oherwydd methiant y diwydiant i fodloni safonau lles. Er bod y dystiolaeth hon yn dod o'r tu allan i Gymru, mae'n cynnig darlun gwerthfawr o'r risgiau a'r heriau sy'n gysylltiedig â rasio milgwn. Mae'n darparu cynsail rhyngwladol cryf a all gefnogi gwaharddiad yma, gan helpu i atal niwed tebyg i filgwn yng Nghymru.
- 8.45. Pe bai rasio milgwn yn cael ei wahardd yng Nghymru, mae'n rhesymol rhagdybio y bydd milgwn yn dioddef llai o anafiadau a marwolaethau drwy rasio, gan arwain at well lles yn gyffredinol, os sicrhair bod y mwyafrif o'r rhai sy'n cael eu magu a'u cadw ar gyfer rasio ar hyn o bryd yn cael eu hailgartrefu

⁷⁶ [Welfare of greyhounds used for racing: report - gov.scot](https://www.gov.scot/publications/welfare-of-greyhounds-used-for-racing-report/pages/1-to-4.aspx)

⁷⁷ [Racing Policy - dia.govt.nz](https://www.dia.govt.nz/racing-policy/)

⁷⁸ [Greyhound-Review-Final-Report-12-December-2022.pdf](https://www.racingintegrityboard.org.uk/wp-content/uploads/2022/12/Greyhound-Review-Final-Report-12-December-2022.pdf)

fel anifeiliaid anwes sy'n cael gofal da. Gellid rhagdybio hefyd y bydd gwaharddiad ar rasio milgwn yn arwain at lai o filgwn yn cael eu bridio, eu hyfforddi neu eu cadw at ddibenion rasio yng Nghymru dros amser, a fyddai'n lleihau pryderon negyddol ynghylch pethau fel gorfridio, amodau llety cŵn ac esgeulustod.

- 8.46. Un o'r prif resymau dros ystyried gwahardd rasio milgwn yw y byddai'n dangos ein bod yn poeni am sut y mae anifeiliaid yn cael eu trin yn ein cymdeithas. Efallai nad yw rasio milgwn, fel y mae'n gweithredu ar hyn o bryd, yn rhoi'r hyn y gellid ei ystyried yn 'fywyd da' i'r milgwn hynny ac, mewn rhai achosion, efallai nad yw hyd yn oed yn cyrraedd y trothwy 'bywyd sy'n werth ei fyw'. Mae pryderon ynghylch anafiadau, cadw mewn amodau cyfyng ac ansicrwydd bywyd ar ôl rasio yn codi cwestiynau difrifol ynghylch a oes modd diwallu anghenion lles yr anifeiliaid hyn yn y diwydiant. Byddai dirwyn rasio milgwn i ben yng Nghymru yn anfon neges glir ein bod wedi ymrwymo i ddiogelu lles anifeiliaid a sicrhau bod pob anifail yn cael y cyfle i fyw bywydau diogel, iach a bodlon.
- 8.47. Pe bai rasio milgwn yn cael ei wahardd yng Nghymru, gallai arwain at arbedion cost hirdymor i elusennau lles anifeiliaid sy'n ymwneud ag ailgartrefu milgwn rasio sydd wedi ymddeol. Gyda llai o filgwn yn mynd i mewn i'r diwydiant rasio, byddai nifer y milgwn hynny sydd angen eu hailgartrefu yn gostwng yn raddol, gan leddfu'r baich ariannol a logistaidd ar y sefydliadau hyn. Fodd bynnag, gan fod disgwyl i rasio milgwn barhau yn Lloegr a Gweriniaeth Iwerddon, gall yr effaith gyffredinol ar bwysau ailgartrefu yng Nghymru fod yn gyfyngedig. Gallai symud milgwn sydd wedi ymddeol dros y ffin olygu bod elusennau Cymru yn dal i wynebu galw o'r tu allan i'r wlad, gan wanhau manteision gwaharddiad yng Nghymru yn unig o bosibl.

Anfanteision

- 8.48. Fel yr amlinellwyd yn flaenorol yn y bennod hon, byddai gwaharddiad ar rasio milgwn yng Nghymru yn cael effaith negyddol ar berchennog a gweithwyr Valley, gan gynnwys colli unrhyw elw a wneir gan y perchennog o ganlyniad i gynnal rasys ar y trac, a cholli incwm i unrhyw unigolion sy'n cael eu cyflogi ar y trac. Yn ogystal, byddai gwaharddiad o'r fath yn effeithio'n andwyol ar berchnogion a hyfforddwyr milgwn, sy'n dibynnu ar rasio fel ffynhonnell incwm ac fel agwedd ganolog ar eu bywydau proffesiynol a phersonol.
- 8.49. Ar hyn o bryd, mae Valley yn rhan o'i gymuned leol. Rhagdybir bod cwsmeriaid sy'n mynychu rasys yn rheolaidd yn cael budd o wyllo'r rasys ac o'r rhwydweithiau cymdeithasol y maent wedi'u datblygu o amgylch y gweithgarwch. Felly, gallai gwaharddiad ar rasio arwain at golli mwynhad a chyfleoedd cymdeithasol i'r unigolion hyn. Cost mynediad i oedolyn yn Valley yw £5⁷⁹, a disgwylir bod y budd sy'n deillio o fynychu digwyddiad yn fwy na'r gwerth hwn. Fodd bynnag, yn dilyn y gwaharddiad ar rasio milgwn, byddai disgwyl i wylwyr symud i fwynhau eu hail ddewis o nwydd neu wasanaeth, gan golli llai o'u lles. Yn yr un modd, mae llawer o'r hyfforddwyr sy'n gysylltiedig â'r

⁷⁹ [Greyhounds | Valley Greyhounds | Wales](#)

trac yn cael incwm ac ymgysylltiad proffesiynol o'r ffaith eu bod yn cymryd rhan mewn rasio. Byddai gwaharddiad yn debygol o arwain at golli bywoliaeth a chyfranogiad yn y diwydiant iddynt hefyd.

- 8.50. Mae nifer y cwsmeriaid sy'n mynychu'r rasys yn anhysbys, felly mae'n anodd mesur yr effaith ar yr economi leol ehangach, megis y defnydd o rwydweithiau teithio neu ddarparwyr lletygarwch. Gellid rhagdybio bod y mwyafrif o bobl sy'n mynychu'r trac i wyllo rasys yn unigolion lleol a, phe na baent yn mynychu'r trac rasio, disgwylir y byddent yn cymryd rhan mewn gwahanol weithgareddau hamdden lleol, gan ysgwyddo'r costau sy'n gysylltiedig â'r gweithgareddau hynny yn lle'r trac rasio. Disgwylir i'r dadleoliad hwn leihau unrhyw effaith ar yr economi leol ehangach, er y gallai busnesau unigol yn agos at y stadiwm gael eu heffeithio'n negyddol o hyd.
- 8.51. Dywedir bod 12 o hyfforddwyr milgwn wedi'u cofrestru ar hyn o bryd i rasio yng Nghymru gyda GBGB, gyda 265 o filgwn yn gymwys i rasio yn Valley. Rhagdybir bod y rhain yn filgwn sy'n rasio ar hyn o bryd ac nad ydynt yn cynnwys milgwn ifanc sydd eto i rasio ac unrhyw filgwn sydd wedi'u cadw/wedi ymddeol i'w defnyddio ar gyfer bridio. Mae'r incwm a gynhyrchir gan hyfforddwyr sy'n gysylltiedig â Valley yn anhysbys ar hyn o bryd. O ganlyniad, nid oes modd asesu'n gywir y colledion ariannol y gallai hyfforddwyr cofrestredig eu profi oherwydd gwaharddiad ar rasio milgwn yng Nghymru. Felly, mae'r gost hon yn anhysbys.
- 8.52. Mae'r 12 hyfforddwr hyn yn rasio eu milgwn yn Valley yn bennaf. Mae'n anodd mesur yr effaith ar hyfforddwyr yng Nghymru. Yn dilyn y gwaharddiad, efallai y bydd rhai yn ceisio parhau i rasio yn Lloegr, a allai gyflwyno beichiau logistaidd ac ariannol ychwanegol oherwydd gofynion teithio cynyddol. Efallai y bydd eraill yn dewis gadael y diwydiant yn gyfan gwbl.
- 8.53. Stadiwm Milgwn Swindon oedd y trac hawsaf i'w gyrraedd yn Lloegr i hyfforddwyr o'r De, gan ei wneud yn hygyrch i hyfforddwyr Cymru. Ers cyhoeddi bod y trac hwnnw'n cau⁸⁰, mae'r traciau agosaf bellach yng nghanolbarth Lloegr. Mae'r rhain ymhellach i ffwrdd, sy'n golygu amseroedd teithio hirach i filgwn rasio sy'n cael eu cludo a chostau cludiant uwch. Gallai'r newid hwn ei gwneud yn anoddach i rai hyfforddwyr barhau i rasio'n rheolaidd a gallai effeithio ar faint sy'n aros yn y gamp.
- 8.54. Yn ogystal, gall unigolion sy'n ennill incwm o'r trac rasio ond nad ydynt yn cael eu cyflogi'n uniongyrchol gan Valley, fel y rhai sy'n darparu nwyddau neu wasanaethau, fel bwci ar ochr y trac a chontractwyr lletygarwch, golli incwm ar ôl i'r trac gau. Ni fu modd amcangyfrif y costau hyn, felly maent yn anhysbys.
- 8.55. Mae'r GBGB yn rhedeg Cynllun Ymddeol Milgwn (GRS)⁸¹ sy'n seiliedig ar fondiau i gefnogi ailgartrefu. Mae perchnogion yn talu £210 wrth gofrestru milgi i rasio, gyda'r GBGB yn cyfrannu £210 arall, gan greu bond o £420. Mae hwn yn cael ei dalu i ganolfannau ailgartrefu cymeradwy pan fydd y milgi'n

⁸⁰ [Greyhound News UK](#)

⁸¹ [Greyhound Retirement Scheme | Greyhound Board of Great Britain](#)

ymddeol, gan helpu i dalu costau ailgartrefu. Nod y cynllun yw hyrwyddo perchnogaeth gyfrifol a lleddfu'r baich ariannol ar sefydliadau ailgartrefu.

- 8.56. Mae rhai sefydliadau ailgartrefu yn dewis peidio â chymryd rhan yng nghynllun y GBGB oherwydd pryderon moesol. Mae gan y grwpiau hyn yn aml wrthwynebiadau moesol cryf i rasio milgwn, ac mae'n well ganddynt beidio â bod yn gysylltiedig yn ariannol â'r diwydiant. Yn ogystal, credir mai dim ond canolfannau ailgartrefu nad ydynt yn cefnogi gwaharddiad ar rasio milgwn, neu nad ydynt yn ei wrthwynebu'n gyhoeddus, y mae'r GBGB yn eu cymeradwyo. Mae'r safbwynt hwn yn cyfyngu ar nifer y partneriaid ailgartrefu cymwys ac yn eithrio rhai sefydliadau lles sefydledig, gan leihau'r rhwydwaith o gymorth sydd ar gael i filgwn sydd wedi ymddeol.
- 8.57. Efallai y bydd rhai milgwn yn parhau i rasio yn Lloegr, ac efallai y bydd rhai yn aros gyda'u perchnogion neu eu hyfforddwyr presennol. Ond bydd angen cartrefi newydd ar lawer, a rhaid i ni sicrhau nad ydynt yn cael eu rhoi mewn perygl oherwydd y newid. Dyna pam mae cynllun clir a threfnus ar gyfer ailgartrefu yn hanfodol. Mae'r Grŵp Gweithredu, drwy ei gynrychiolwyr, wedi ymrwymo i wneud i hyn ddigwydd a sicrhau bod lles y milgwn yn flaenoriaeth.
- 8.58. Bydd cyfnod pontio o 12 mis o leiaf rhwng y Cydsyniad Brenhinol a darpariaethau'r Bil yn dod i rym. Bwriad hyn yw rhoi digon o amser i Valley baratoi ei safle a'i staff, ac i sicrhau lles milgwn rasio, gan gynnwys ailgartrefu posibl. Gan mai dim ond un trac rasio sydd yng Nghymru, disgwylir y bydd y trawsnewidiad i waharddiad yn rhoi digon o amser i randdeiliaid y diwydiant, elusennau lles anifeiliaid a'r GBGB baratoi. Bydd cefnogaeth a chynghor y Grŵp Gweithredu yn allweddol wrth nodi a lliniaru unrhyw effeithiau cysylltiedig.

Crynodeb o'r opsiwn a ffefrir

- 8.59. Mae'r ansicrwydd a'r diffyg gwybodaeth ariannol sydd ar gael i'r cyhoedd am rasio milgwn yng Nghymru yn golygu bod manteision mesuradwy yn anodd eu hasesu. Fodd bynnag, disgwylir i effaith gwerth cymdeithasol net (boed yn gadarnhaol neu'n negyddol) y Bil fod yn gyfyngedig o ystyried maint y diwydiant rasio milgwn yng Nghymru. Disgwylir i Opsiwn 3 arwain at gostau gweinyddol ychwanegol bach iawn ar gyrff cyhoeddus (a chostau gweinyddol llawer is na chynllun trwyddedu). Er bod gwahardd rasio milgwn yn debygol o gael effaith ariannol negyddol ar nifer fach o fusnesau yng Nghymru, ystyrir bod yr effeithiau hynny'n cael eu gorbwyso gan y pryderon moesegol sy'n gysylltiedig â rasio milgwn, sy'n gwneud milgwn yn agored i niwed y gellir ei atal er mwyn adloniant ac elw masnachol. Nid yw pryderon moesegol a lles anifeiliaid yn cael eu hystyried yn uniongyrchol, felly maent yn rhan o'r manteision heb eu meintioli. Mae'r opsiwn a ffefrir yn bodloni'r amcan ac yn lleihau costau gweinyddol, felly mae'n cynnig gwell gwerth am arian i'r sector cyhoeddus yn gyffredinol. Ar y sail honno, opsiwn 3 – cyflwyno deddfwriaeth sylfaenol i wahardd rasio milgwn yng Nghymru – yw'r opsiwn a ffefrir.

8.60. Bydd effeithiau'r Bil yn cael eu hystyried drwy waith y Grŵp Gweithredu, sy'n canolbwyntio ar liniaru effeithiau ar les milgwn, y diwydiant, yr economi leol a chymunedau. Bydd yr effeithiau'n cael eu hadolygu a'u hasesu wrth i ragor o wybodaeth ddod ar gael gan y cyrff a gynrychiolir o fewn y grŵp. Pe bai rhagor o wybodaeth ariannol yn cael ei datgelu wrth i'r Bil fynd drwy'r Senedd, bydd yr wybodaeth hon yn cael ei hymgorffori mewn Asesiad Effaith Rheoleiddiol diwygiedig ar ddiwedd Cam 2.

9. Asesiadau Effaith

- 9.1. Mae cyfres o asesiadau effaith neu brosesau sgrinio wedi'u cwblhau ar y darpariaethau yn y Bil. Mae crynodeb o'r effeithiau isod. Bydd yr asesiad effaith integredig llawn yn cael ei gyhoeddi ar wefan Llywodraeth Cymru.
- 9.2. Cynhaliwyd asesiadau penodol i ddeall effaith y Bil ar y meysydd canlynol:
- Cydraddoldeb
 - Hawliau Plant
 - Y Gymraeg
 - Bioamrywiaeth a'r amgylchedd
 - Dyletswydd Economaidd-gymdeithasol
 - Preifatrwydd a diogelu data
 - Cyfiawnder
- 9.3. Ar ôl sgrinio, penderfynwyd nad oes angen asesiad llawn o'r effeithiau ar unigolion a chymunedau gwledig ac ar ieuchyd y boblogaeth gyffredinol.
- 9.4. Mae ein gwaith sgrinio cychwynnol wedi dangos i ni y gallai'r materion rydym wedi'u hystyried ar gyfer rhai o'n hasesiadau effaith eraill effeithio ar ieuchyd hefyd. Fodd bynnag, ni fyddai hyn o fewn y boblogaeth gyffredinol. Fel y nodir isod, rydym yn gweithio gyda rhanddeiliaid yr effeithir arnynt yn uniongyrchol i liniaru'r effeithiau hyn.
- 9.5. Rydym o'r farn nad oes unrhyw effeithiau ar fywyd gwledig. Ar hyn o bryd, dim ond un trac rasio milgwn sydd yng Nghymru, ac nid yw wedi'i leoli mewn ardal a ystyrir o fewn y diffiniad eang o wledig⁸².

Crynodeb o'r Asesiad Effaith Integredig

- 9.6. Bydd y materion a nodwyd gan yr asesiadau hyn yn cael eu hadolygu wrth i'r ddeddfwriaeth basio drwy'r Senedd a bydd ystyriaeth yn parhau i gael ei rhoi ar sut i liniaru unrhyw effeithiau negyddol. Mae trafodaethau hefyd yn parhau gyda rhanddeiliaid allanol drwy'r Grŵp Gweithredu, ar effeithiau'r Bil a'r camau lliniaru cysylltiedig.

Effaith ar gydraddoldeb

- 9.7. Mae effaith y Bil ar y rhai sydd â nodweddion gwarchodedig wedi'i hystyried. Mae ein hasesiad wedi nodi bod disgwyl i'r Bil effeithio ar bawb yn yr un modd. Ni fydd unrhyw effaith ar y gymuned ehangach yn benodol i unrhyw un person neu grŵp o bobl sydd â nodweddion gwarchodedig, ond i gymdeithas yn ehangach. Er enghraifft, ystyrir yr effaith ar blant a'r rhai mewn aelwydydd incwm isel yn yr asesiad o'r effaith ar Hawliau Plant a'r asesiad o'r effaith Economaidd-gymdeithasol.

⁸² [SB10/2008 - Cymru wledig: diffiniadau a sut i ddewis rhwyg hwy](#)

Effaith ar hawliau plant

- 9.8. Mae effaith y Bil ar hawliau plant wedi'i hystyried. Mae hyn yn awgrymu y gallai fod effaith gadarnhaol ar yr ymddygiadau a'r agweddau hirdymor sydd gan blant a phobl ifanc tuag at anifeiliaid. Fodd bynnag, mae effaith negyddol bosibl ar blant teuluoedd sy'n dibynnu ar rasio milgwn am swyddi ac incwm. Rydym yn gweithio i ddeall lefel wirioneddol yr effaith hon, ac i'w lliniaru gymaint â phosibl.

Effaith ar y Gymraeg

- 9.9. Mae effaith y Bil ar y Gymraeg wedi'i hystyried. Mae'n awgrymu na fyddai fawr ddim effaith, boed yn gadarnhaol neu'n negyddol, ar y defnydd o'r Gymraeg o ganlyniad i wahardd rasio milgwn yng Nghymru. Roedd yr asesiad effaith yn cynnwys ystyried effaith y Bil ar siaradwyr Cymraeg, grwpiau Cymraeg, addysg cyfrwng Cymraeg a dysgwyr a gwasanaethau sydd ar gael yn Gymraeg.

Effaith ar yr amgylchedd a bioamrywiaeth

- 9.10. Mae effaith y Bil ar yr amgylchedd a bioamrywiaeth wedi'i hystyried. Mae'n awgrymu na fyddai fawr ddim effaith, boed yn gadarnhaol neu'n negyddol, ar yr amgylchedd. Fodd bynnag, gall fod effeithiau eilaidd yn gysylltiedig â chyflwyno'r Bil.
- 9.11. Mae'r unig drac rasio yng Nghymru yng Nghyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili. Bydd y gwaharddiad yn effeithio ar ddyfodol y stadiwm. Y tîrffeddiannwr a'r awdurdod lleol fydd yn penderfynu beth fydd yn digwydd i'r tir, o ganlyniad i'r gwaharddiad. Bydd y penderfyniad hwn yn destun asesiad priodol o'r effeithiau posibl ar yr amgylchedd lleol a bioamrywiaeth gan yr awdurdod cynllunio lleol.

Effaith ar y ddyletswydd economaidd-gymdeithasol

- 9.12. Mae effaith y Bil yn erbyn y ddyletswydd economaidd-gymdeithasol wedi'i hystyried. Disgwylir i'r gwaharddiad arfaethedig ar rasio milgwn gael effaith ar y gymuned leol a'r economi lle mae'r trac rasio wedi'i leoli, ac nid yw maint yr effaith yn hysbys ar hyn o bryd. Disgwylir iddo effeithio ar gyflogaeth, hamdden lleol ac unigolion sydd eisoes yn profi anfantais economaidd-gymdeithasol.
- 9.13. Yn Ystrad Mynach, mae'r diwydiant wedi darparu swyddi hygyrch a chyfleoedd cymdeithasol fforddiadwy, yn enwedig i bobl hŷn ac aelwydydd incwm isel. Gallai colli'r rhain gynyddu caledi a lleihau cydlyniant cymunedol. Fodd bynnag, os cefnogir y trawsnewidiad drwy annog defnyddio ymyriadau wedi'u targedu, megis rhaglenni ailhyfforddi a buddsoddi mewn mentrau cymunedol cynhwysol, mae potensial i sicrhau manteision hirdymor sylweddol. Mae'r rhain yn cynnwys gwell cyflogadwyedd, rhwydweithiau cymdeithasol cryfach ac economïau lleol mwy gwydn.

Effaith ar y system gyfiawnder

- 9.14. Mae effaith y Bil ar y system gyfiawnder wedi'i hystyried. Cyflwynodd Llywodraeth Cymru Ffurflen Nodi'r Effaith ar y System Gyfiawnder i'r Weinyddiaeth Gyfiawnder ac mae gwaith ymgysylltu'n parhau. Mae Adran yr Arglwyddes Brif Ustus hefyd wedi trafod yr effaith y rhagwelir y bydd y Bil yn ei chael ar y system gyfiawnder.
- 9.15. Mae'r Bil yn creu troseddau newydd sy'n cynnwys pan fydd person sy'n weithredwr stadiwm neu leoliad tebyg yng Nghymru yn ei ddefnyddio, neu'n caniatáu iddo gael ei ddefnyddio, ar gyfer rasio milgwn. Mae'r Bil hefyd yn ei gwneud yn drosedd i fod yn rhan o drefnu rasio milgwn yng Nghymru. Diben y troseddau yw atal rasio milgwn rhag digwydd ar yr un trac sy'n cael ei ddefnyddio yng Nghymru ar hyn o bryd, neu ar draciau eraill yng Nghymru yn y dyfodol. Mae'r Bil yn gwneud darpariaethau ar gyfer pwerau gorfodi. Mae'r Bil hefyd yn creu troseddau ychwanegol sy'n gysylltiedig â rhwystro. Rhagwelir mai'r arolygwyr a fydd yn cyflawni'r gwaith gorfodi fydd swyddogion presennol awdurdodau lleol. Byddai troseddau'n cael eu herlyn yn y Llys Ynadon fel troseddau diannod yn unig.
- 9.16. Rhagwelir mai ychydig iawn o achosion a gyflwynir ar gyfer camau gorfodi, gan mai dim ond un stadiwm sydd ac oherwydd nifer y perchnogion/hyfforddwyr y gwyddys eu bod yn rasio eu milgwn ar y trac. Felly, disgwylir mai ychydig iawn o effaith y bydd y drosedd newydd a gyflwynir gan y ddeddfwriaeth hon yn ei chael ar y system gyfiawnder, tra fod nifer tebygol o achosion y gallai fod angen eu hystyried gan y llysoedd yn ansicr. Mae'r ddeddfwriaeth yn unigryw i Gymru ac efallai y bydd unrhyw achosion y bydd angen i'r llysoedd eu hystyried angen systemau newydd, gweithdrefnau Gwasanaeth Llysoedd a Thribiwnlysoedd Ei Fawrhydi (HMCTS) a hyfforddiant i sicrhau y caiff ei gorfodi.

Effaith ar Ddiogelu Data

- 9.17. Bydd y Bil yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol gasglu a phrosesu data personol os bydd unigolion yn cyflawni un o'r troseddau a gyflwynir gan y ddeddfwriaeth newydd. Swyddogion awdurdodau lleol fydd yn bennaf gyfrifol am orfodi'r troseddau newydd a gyflwynir gan y Bil. Mae pob awdurdod lleol yn rhannu gwybodaeth drwy gronfa ddata ganolog, gan weithio gyda Safonau Masnach a chynghorau eraill. Mae'r rhannu data hwn yn cael ei lywodraethu gan gytundebau a'i reoli yn unol â pholisïau diogelu data pob awdurdod.
- 9.18. Ar hyn o bryd, nid oes unrhyw ddata i amcangyfrif yn gywir faint o ddata y bydd hi'n ofynnol i awdurdodau lleol ei gasglu. Mae'n debygol o fod yn fach iawn gan nad oes ond un stadiwm rasio milgwn gweithredol yng Nghymru. Byddwn yn gweithio gyda rhanddeiliaid yr effeithir arnynt trwy'r Grŵp Gweithredu i helpu i baratoi ar gyfer y ddeddfwriaeth.
- 9.19. Rydym wedi dechrau ar y broses o ymgynghori â Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth ar y cynnig hwn. Mae asesiad llawn o effaith y Bil ar breifatrwydd ac ar ddiogelu data wedi cael ei ystyried.

10. Adolygiad ôl-weithredu

- 10.1. Amcan y polisi yw cyflwyno deddfwriaeth sylfaenol i wahardd rasio milgwn. Os caiff ei chymeradwyo, bydd y ddeddfwriaeth yn cael ei hadolygu dim hwyrach na phum mlynedd ar ôl iddi ddod i rym. Bydd ei heffaith yn cael ei hystyried, ochr yn ochr ag adborth gan awdurdodau gorfodi a rhanddeiliaid.
- 10.2. Bydd gwahardd ar rasio milgwn yn cael ei roi ar waith rhwng Ebrill 2027 ac Ebrill 2030. I Bydd hwn yn sicrhau hyblygrwydd a trawsnewidiad llyfn a lleddfu'r effaith ar y rhai sy'n cael eu heffeithio yn y diwydiant. Bydd y Grŵp Gweithredu yn chwarae rôl ganolog yn ystod y cyfnod hwn, gan roi arweiniad strategol ac ymarferol, cefnogi rhanddeiliaid, a helpu i nodi a lleddfu risgiau a chanlyniadau anfwriadol posibl. Bydd eu harbenigedd yn hollbwysig i reoli effeithiau ymarferol y ddeddfwriaeth, yn enwedig ar gymunedau a diwydiannau sy'n cael eu heffeithio'n uniongyrchol. Gall y grŵp gyfrannu at y broses adolygu ffurfiol, gan gynnig gwybodaeth a thystiolaeth i asesu effeithiolrwydd y ddeddfwriaeth a llywio unrhyw bolisi yn y dyfodol.

Noder mai dim ond i helpu pobl i ddeall Bil Gwahardd Rasio Milgwn (Cymru) y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Atodiad 1: Nodiadau Esboniadol

BIL GWAHARDD RASIO MILGWN (CYMRU)

NODIADAU ESBONIADOL

CYFLWYNIAD

1. Mae'r Nodiadau Esboniadol hyn yn ymwneud â Bil Gwahardd Rasio Milgwn (Cymru) fel y'i gosodwyd gerbron Senedd Cymru ar 29 Medi 2025.
2. Fe'u lluniwyd gan Grŵp Newid Hinsawdd a Materion Gwledig Llywodraeth Cymru er mwyn cynorthwyo'r sawl sy'n darllen y Bil ac i helpu'r drafodaeth arno. Nid ydynt yn rhan o'r Bil ac nid ydynt wedi eu cymeradwyo gan Senedd Cymru.
3. Dylid darllen y Nodiadau Esboniadol ar y cyd â'r Bil. Ni fwriedir iddynt fod yn ddisgrifiad cynhwysfawr o'r Bil. Pan fo'n ymddangos nad oes angen unrhyw esboniad na sylw ar adran unigol o'r Bil, nis rhoddir.

TROSOLWG CYFFREDINOL O'R BIL

4. Ceir chwe adran a dwy Atodlen yn y Bil.

SYLWADAU AR YR ADRANNAU

Adran 1 - Gwahardd rasio milgwn

5. Mae adran 1(1) yn cyflwyno dwy drosedd newydd. Mae'r gyntaf, yn adran 1(1)(a), yn ei gwneud hi'n drosedd i weithredwr stadiwm neu leoliad tebyg yng Nghymru ei ddefnyddio, neu dan wybod iddo ganiatáu iddo gael ei ddefnyddio, i 'rasio milgwn'. Diffinnir 'rasio milgwn' a 'gweithredwr' yn adran 2 (gweler 'Adran 2 - Dehongli' isod).
6. Mae'r ail, yn adran 1(1)(b), yn ei gwneud hi'n drosedd i berson fod ynghlwm wrth drefnu rasio milgwn yng Nghymru, boed hynny mewn stadiwm neu leoliad tebyg, neu unrhyw le arall, er enghraifft ar dir agored.
7. Effaith adran 1(2) yw bod y rhain yn droseddau diannod ac felly fe'u gwrandewir yn y Llys Ynadon. Os ceir rhywun yn euog, caiff y Llys osod dirwy (nad yw'r Bil yn ei gapio).

Noder mai dim ond i helpu pobl i ddeall Bil Gwahardd Rasio Milgwn (Cymru) y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Adran 2 - Dehongli

8. Diffinnir y termau 'rasio milgwn' a 'gweithredwr' yn adran 2.
9. Diffinnir 'rasio milgwn' fel "cymell milgwn i redeg o amgylch trac ar ôl llith sydd wedi ei actifadu'n fecanyddol (ac mae hyn yn cynnwys amseru neu hyfforddi milgi wrth iddo redeg o amgylch trac)". Yn ogystal â chwmpasu rasio milgwn yn erbyn ei gilydd, bydd hyn yn cynnwys y gweithgareddau canlynol (ar yr amod eu bod yn cynnwys cymell un neu ragor o filgwn i redeg o amgylch trac ar ôl llith sydd wedi ei actifadu'n fecanyddol):
 - a. "treialon" (pan fo milgi yn cael ei amseru at ddiben pennu ei safle, neu gategori ras, naill ai mewn perthynas â ras ddilynol, neu at ddiben ei werthu);
 - b. hyfforddi milgi i redeg ar ôl llith sydd wedi ei actifadu'n fecanyddol.
10. Fel yr eglurir uchod, dim ond "gweithredwr" stadiwm neu leoliad tebyg all gyflawni'r drosedd o dan adran 1(1)(a). At y dibenion hyn mae 'gweithredwr' yn cwmparu perchennog y stadiwm neu'r lleoliad ac, os yw'n wahanol i'r perchennog, berson yn y DU sy'n gyfrifol am weithrediad y stadiwm neu'r lleoliad.
11. Gweler hefyd baragraffau 12, 15 ac 16 o'r Nodiadau Esboniadol hyn am wybodaeth am unigolion a all fod yn atebol pan fo'r drosedd yn cael ei chyflawni gan gwmni etc.

Adran 3 - Troseddau gan gyrff corfforedig

12. Mae'r adran hon yn cyflwyno Atodlen 1 i'r Bil sy'n gwneud darpariaeth ynghylch troseddau o dan adran 1 a gyflawnir gan gyrff penodol (gweler 'Atodlen 1 - troseddau gan gyrff corfforedig etc.' isod).

Adran 4 - Gorfodi'r gwaharddiad ar rasio milgwn

13. Mae'r adran hon yn cyflwyno Atodlen 2 i'r Bil sy'n gwneud darpariaeth ynghylch gorfodi'r troseddau o dan adran 1 (gweler 'Atodlen 2 - pwerau gorfodi' isod).

Adran 5 - Dod i rym

14. O ganlyniad i adran 5(2), bydd y gwaharddiad ar rasio milgwn yn dod i rym heb fod cyn 1 Ebrill 2027 a heb fod ar ôl 1 Ebrill 2030.

Atodlen 1 - Troseddau gan gyrff corfforedig etc.

15. Mae paragraff 1 yn darparu y gall unigolion penodol fod yn atebol o ran cyfraith trosedd am y drosedd yn adran 1 pan gyflawnir y drosedd gan gyrff penodol. Golyga hyn, er enghraifft, y gallai cyfarwyddwr cwmni fod yn atebol o ran cyfraith trosedd am y drosedd pan fo'r cwmni y mae'r person yn gyfarwyddwr arno wedi cyflawni'r drosedd.
16. Mae paragraff 2 yn nodi sut y mae achos i'w ddwyn yn erbyn partneriaeth neu gymdeithas anghorfforedig pan honnir ei bod wedi cyflawni trosedd o dan adran 1.

Atodlen 2 – Pwerau gorfodi

17. Mae Atodlen 2 yn rhoi pwerau i arolygwyr (a benodir gan Weinidogion Cymru neu gan gynghorau sir neu gynghorau bwrdeistref sirol) i orfodi'r troseddau yn adran 1. Mae hefyd yn creu troseddau pan fo person yn rhwystro arolygydd (gweler paragraff 27 isod).
18. Mae paragraff 2 yn rhoi pŵer i arolygwyr i fynd i fangre nad yw'n annedd, pan fo seiliau dros amau bod trosedd wedi ei chyflawni neu ar fin cael ei chyflawni yn y fangre, neu y gellir dod o hyd i dystiolaeth bod trosedd wedi ei chyflawni neu ar fin cael ei chyflawni.
19. Mae paragraff 3 yn rhoi pŵer i arolygwyr i fynd i anheddau. Ni chaiff yr arolygydd ond defnyddio'r pŵer hwn os yw meddiannydd y fangre neu'r person sy'n gyfrifol am y fangre yn cydsynio, neu fod yr arolygydd yn cael gwarant gan Ynad. Mae paragraff 4 yn darparu bod gwarant o'r fath yn awdurdodi mynd i'r fangre unwaith yn unig a bod rhaid ei defnyddio o fewn 28 o ddiwrnodau sy'n dechrau â'r dyddiad y'i dyroddir.
20. Mae paragraff 5 yn ei gwneud yn ofynnol i arolygydd, os gofynnir iddo gan berson yn y fangre, ddangos tystiolaeth o bwy ydyw cyn defnyddio pŵer mynediad a dweud pam y defnyddir y pŵer. Os bydd arolygydd yn mynd i annedd o dan warant, rhaid iddo, os gofynnir iddo, ddangos copi o'r warant i unrhyw un yn y fangre, a darparu copi i feddiannydd y fangre neu berson yr ymddengys ei fod yn gyfrifol am y fangre. Os nad yw'r naill na'r llall yn bresennol, rhaid i'r arolygydd adael copi o'r warant mewn man amlwg a gadael y fangre wedi ei diogelu rhag mynediad anawdurdodedig yr un mor effeithiol ag y'i cafwyd pan gyrhaeddodd yr arolygydd.
21. Mae paragraff 6 yn ei gwneud yn ofynnol i arolygydd ond defnyddio pŵer mynediad ar adegau rhesymol, oni fydd yn credu, drwy aros am adeg resymol, y byddai diben cael mynediad wedi ei lesteirio.
22. Mae paragraff 7 yn caniatáu i arolygydd, os oes angen, ddefnyddio grym rhesymol i fynd i fangre.
23. Mae paragraff 8 yn caniatáu i arolygydd fynd â phersonau eraill a chyfarpar a deunyddiau i'r fangre i'w gynorthwyo i gyflawni ei ddyletswyddau. Gallai hynny, er enghraifft, gynnwys cwnstabl yr heddlu.
24. Mae paragraff 9 yn disgrifio'r pwerau arolygu, chwilio ac ymafael sydd ar gael i arolygydd wrth arfer pŵer mynediad. Mae paragraff 9(c) yn ei gwneud yn ofynnol i unrhyw berson yn y fangre roi cymorth i'r arolygydd. Gallai arolygydd, er enghraifft, ei gwneud yn ofynnol i berson ddarparu mynediad i gytiau neu i gerbydau. Nid yw'r pwerau hyn yn ymestyn i ganiatáu i arolygydd ymafael mewn ci.
25. Mae paragraff 10 yn darparu y caiff person yr eir ag ef i'r fangre gan yr arolygydd arfer pwerau'r arolygydd o dan baragraff 9, ar yr amod ei fod o dan oruchwyliaeth yr arolygydd.

Noder mai dim ond i helpu pobl i ddeall Bil Gwahardd Rasio Milgwn (Cymru) y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

26. Mae paragraff 11 yn gwneud darpariaeth ychwanegol ynghylch y pŵer ymafael. Gellir cadw eitemau yr ymafaelwyd ynddynt cyhyd ag y bo angen; rhaid cadw cofnodion o eitemau yr ymafaelwyd ynddynt (a'u rhannu, ar gais meddiannydd neu rywun a oedd â'r eitem yn ei feddiant neu o dan ei reolaeth), ac ni chaiff arolygwyr ymafael mewn eitemau a gwmpesir gan fraint broffesiynol gyfreithiol, megis gohebiaeth gyfrinachol rhwng cyfreithiwr a chleient.
27. Mae paragraff 12 yn darparu bod person yn cyflawni trosedd os yw'n methu â chydymffurfio â chais arolygydd am gymorth neu'n rhwystro arolygydd yn fwriadol. Mae trosedd o dan y paragraff hwn yn un y gellir ei rhoi ar brawf yn y Llys Ynadon, a gaiff osod dirwy (nad yw wedi ei gapio gan y Bil) os ceir y person yn euog.
28. Mae paragraff 13 yn diogelu arolygwyr a phobl yr eir â hwy i fangre gan arolygwyr rhag atebolrwydd cyfreithiol am unrhyw beth a wneir neu nas gwneir o ganlyniad i gyflawni eu dyletswyddau. Nid yw hyn yn gymwys os gwnaethant weithredu mewn modd nad yw'n ddidwyll neu os nad oedd unrhyw seiliau rhesymol dros weithredu yn y fath fodd.

Atodiad 2: Mynegai o ofynion y Rheolau Sefydlog

Rheol sefydlog		Adran	tudalennau/ paragraffau
26.6(i)	Datgan y byddai darpariaethau'r Bil o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd	Datganiad yr Aelod	Tudalen 1
26.6(ii)	Nodi amcanion polisi'r Bil	Pennod 3 – Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael	Tudalennau 5-13, paragraffau 3.1-3.49.
26.6(iii)	Nodi a gafodd ffyrdd eraill o wireddu'r amcanion polisi eu hystyried ac, os felly, pam y cafodd yr ymagwedd a gymerir yn y Bil ei mabwysiadu	Rhan 2 – Asesiad Effaith Rheoleiddiol	Tudalennau 27-30, paragraffau 7.2-7.24
26.6(iv)	Nodi'r ymgynghori a gafwyd, os cafwyd unrhyw ymgynghori o gwbl, ar y canlynol: (a) amcanion polisi y Bil a'r ffyrdd o'u gwireddu; (b) manylion y Bil, ac (c) Bil drafft, naill ai yn llawn neu'n rhannol (ac os yn rhannol, pa rannau)	Pennod 4 – Ymgynghori	(a) Tudalennau 14-17, paragraffau 4.5-4.21 (b) ac (c) Tudalen 14, paragraff 4.1
26.6(v)	Nodi crynodeb o ddeilliant yr ymgynghori hwnnw, gan gynnwys sut a pham y mae unrhyw Fil drafft wedi cael ei ddiwygio	Pennod 4 – Ymgynghori	Tudalennau 14-16, paragraffau 4.5-4.21
26.6(vi)	Os na chafodd ddrafft o'r Bil neu ran o'r Bil ei gyhoeddi yn flaenorol, nodwch y rheswm dros y penderfyniad hwnnw	Pennod 4 – Ymgynghori	Tudalen 14 paragraff 4.1

Rheol sefydlog	Adran	tudalennau/ paragraffau
26.6(vii)	Crynhoi mewn modd gwrthrychol beth yw bwriad pob un o ddarpariaethau'r Bil (i'r raddau y mae angen egluro neu wneud sylwadau) a rhoi gwybodaeth arall sydd ei hangen i egluro effaith y Bil	Atodiad 1 – Nodiadau Esboniadol Tudalennau 51-54, Paragraffau 5-28
26.6(viii)	Nodi'r amcangyfrifon gorau o'r canlynol: (a) y costau gweinyddol gros, y costau cydymffurfio gros a'r costau gros eraill y byddai darpariaethau'r Bil yn arwain atynt; (b) yr arbedion gweinyddol y byddai'r Bil yn arwain atynt; (c) costau gweinyddol net darpariaethau'r Bil; (d) dros ba gyfnodau amser y disgwylid i'r holl gostau ac arbedion hynny godi; ac (e) pwy fydd yn ysgwyddo'r costau	Rhan 2 – Asesiad Effaith Rheoleiddiol Tudalennau 20-23
26.6(ix)	Unrhyw fanteision ac anfanteision amgylcheddol a chymdeithasol sy'n deillio o'r Bil na ellir eu mesur yn ariannol	Rhan 2 – Asesiad Effaith Rheoleiddiol Tudalennau 37-41, paragraffau 8.36-8.58
26.6(x)	Os yw'r Bil yn cynnwys unrhyw ddarpariaeth sy'n rhoi pŵer i wneud is-ddeddfwriaeth, nodi mewn perthynas â phob darpariaeth o'r fath: (a) y person neu'r corff y rhoddir y pŵer iddo ac ym mha fodd y mae'r pŵer i gael ei arfer;	Pennod 5 – Y pŵer i wneud is-ddeddfwriaeth Tudalen 18, paragraff 5.1 Tudalen 19, tabl 5.1.

Rheol sefydlog	Adran	tudalennau/ paragraffau
	(b) pam y bernir ei bod yn briodol dirprwyo'r pŵer; ac (c) gweithdrefn y Senedd (os oes un) y mae'r is-ddeddfwriaeth a wnaed neu sydd i'w gwneud wrth arfer y pŵer i ddod oddi tani, a pham y barnwyd ei bod yn briodol ei gosod o dan y weithdrefn honno (ac nid ei gosod o dan unrhyw weithdrefn arall).	
26.6(xi)	Os yw'r Bil yn cynnwys unrhyw ddarpariaeth sy'n codi gwariant ar Gronfa Gyfunol Cymru, ymgorffori adroddiad gan yr Archwilydd Cyffredinol sy'n nodi ei farn ef ar a yw'r tâl yn briodol neu beidio	Nid yw gofyniad Rheol Sefydlog 26.6(xi) yn berthnasol i'r Bil hwn Amh.
26.6(xii)	Nodi'r effaith bosibl (os o gwbl) ar y system gyfiawnder yng Nghymru a Lloegr yn sgil darpariaethau'r Bil ("asesiad effaith ar gyfiawnder"), yn unol ag adran 110A o'r Ddeddf.	Rhan 2 – Asesiad Effaith Rheoleiddiol Tudalen 35 paragraffau 8.25-8.29 Tudalen 45 paragraffau 9.14-9.16
26.6B	Pan fo darpariaethau'r Bil yn deillio o ddeddfwriaeth sylfaenol bresennol, boed at ddibenion diwygio neu gydgrynhoi, rhaid darparu tabl tarddiadau i gyd-fynd â'r Memorandwm Esboniadol er mwyn esbonio'n glir beth yw'r berthynas rhwng y Bil a'r fframwaith cyfreithiol presennol.	Nid yw'r gofyniad yn Rheol Sefydlog 26.6B i gyflwyno Tabl o Darddiadau yn berthnasol i'r Bil hwn, gan fod y Bil yn ddarn o ddeddfwriaeth annibynnol nad yw'n deillio o brif ddeddfwriaeth bresennol at ddibenion diwygio neu gydgrynhoi. Amh.

Rheol sefydlog		Adran	tudalennau/ paragraffau
26.6C	Pan fo'r Bil yn cynnig diwygio deddfwriaeth sylfaenol bresennol yn sylweddol, rhaid darparu atodlen i gyd-fynd â'r Memorandwm Esboniadol, yn nodi geiriad deddfwriaeth bresennol sy'n cael ei diwygio gan y Bil, ac yn nodi'n eglur sut y caiff y geiriad hwnnw ei ddiwygio gan y Bil.	Nid yw'r gofyniad yn Rheol Sefydlog 26.6C ynghylch Atodlen o Ddiwygiadau yn gymwys i'r Bil hwn oherwydd nad yw'r Bil yn cynnig gwneud diwygiadau sylweddol i ddeddfwriaeth sylfaenol bresennol.	Amh.